

Νέο Αρχαιολογικό Μουσείο της Ελευσίνας

Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Ε.Μ.Π.
Σεπτέμβριος 2022 | Διπλωματική Εργασία

Ηλιοπούλου Μαρία Βαρβάρα
Πέππα Θεανώ

Επιβλ. Καθηγητές: Γκικαπέππας Βασίλης
Σταυρίδου Αθηνά

Ευχαριστίες

Η παρούσα διπλωματική δεν θα είχε αυτή τη μορφή χωρίς την πολύτιμη βοήθεια των καθηγητών μας κ. Γκικαπέππα και κας Σταυρίδου, οι οποίοι κατά την διάρκεια της εκόπνησής της αλλά και των σπουδών, μας ενέπνευσαν, μας καθοδήγησαν με ανιδιοτέλεια, και εν τέλει έγιναν κομμάτι της.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ στον κ. Μαυρογιάννη, Αντιδήμαρχο Τεχνικών Υπηρεσιών του Δήμου Ελευσίνας για την συνεχή του υποστήριξη και την παροχή υλικού καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας.

Επίσης, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τις οικογένειές μας, για την διαρκή ενθάρρυνση και υπομονή. Τέλος, οφείλουμε πολλά στις φίλες μας Μαριάνα και Αγγλαΐα για τις συζητήσεις και την πολύτιμη βοήθειά τους.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Abstract	σελ. 11	Μακέτες	σελ. 101
Ελευσίνα	σελ. 17	Φωτογραφίες Μακέτας κλ. 1:200	σελ. 102
Εισαγωγή	σελ. 18	Φωτογραφίες Μακέτας κλ. 1:1000	σελ. 112
Ιερά Οδός	σελ. 20	Παρουσίαση	σελ. 118
Μορφολογικά Χαρακτηριστικά	σελ. 22	Βιβλιογραφία	σελ. 122
Πολεοδομική Εξέλιξη	σελ. 24		
Αρχαιότητα	σελ. 30		
Βιομηχανία	σελ. 34		
Ανάλυση Ιδέας	σελ. 39		
Περιοχή Μελέτης	σελ. 42		
Ελαιουργείο	σελ. 44		
Βότρυς	σελ. 46		
Μύθος	σελ. 48		
Προθέσεις	σελ. 52		
Πρόταση	σελ. 55		
Τοπογραφικό Πρότασης	σελ. 58		
Στάθμη -5,00 - Υπόγειο	σελ. 66		
Στάθμη +5,00 - 'Α Όροφος	σελ. 70		
Στάθμη +0,00 - Ισόγειο	σελ. 84		
Κατασκευαστική Δομή	σελ. 90		

Abstract

Σημαντικό χαρακτηριστικό που τονίζει τον σύνθετο χαρακτήρα της Ελευσίνας, αλλά και του μουσείου που της αξίζει, είναι η διπλή της ιδιότητα να ακροβατεί σε δυο κόσμους: αυτόν της αρχαιότητας και αυτόν της βιομηχανίας. Η σχέση αυτή φαίνεται στο οικόπεδο που επιλέγεται να χωροθετηθεί το αρχαιολογικό μουσείο, που βρίσκεται στους πρόποδες του λόφου της Ελευσίνας, εκτείνεται στον χώρο των βιομηχανικών ερειπίων του Βότρυς και του Παλαιού Ελαιουργείου, και καταλήγει στην θάλασσα.

Βασικός στόχος του σχεδιασμού για το νέο μουσείο είναι η βιωματική προσέγγιση του χώρου. Οι αίθουσες των εκθεμάτων δεν παρατίθενται γραμμικά, αλλά συντελούν στην δημιουργία ενός αφηγήματος που ξεδιπλώνει τον μύθο της Δήμητρας και της Περσεφόνης. Για τον λόγο αυτό, διαμορφώνεται μια πορεία περιήγησης μέσα στο μουσείο, που καθιστά τον επισκέπτη ικανό να περάσει μέσα από τον «κάτω κόσμο» και να νιώσει τον «θρήνο της θεάς», μέσω της κατάβασης σε σκοτεινές αίθουσες που συνδέονται με εκθέματα που έχουν βρεθεί στη γη (αγγεία και τάφοι) και συμβολίζουν την φυσική διαδικασία του θανάτου.

Στη συνέχεια, η πορεία συνεχίζεται με την αναστροφή του επισκέπτη μέσα από τον βράχο, και την επιστροφή του στον «πάνω κόσμο», μέσω του οποίου έρχεται σε επαφή με το φως, την πόλη, την βιομηχανία. Στην φωτεινή αυτή πορεία εκτίθενται κυρίως αγάλματα που σχετίζονται με την ανθρώπινη ύπαρξη και την ζωή.

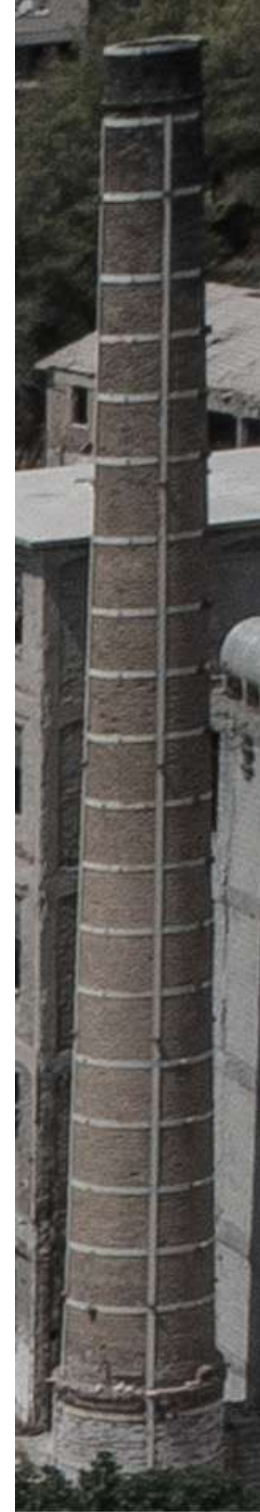
Η γειτνίαση του μουσείου με τον χώρο που τελείται το φεστιβάλ των Αισχυλείων, θα προσδώσει στον χώρο μια μεγαλύτερη πολιτιστική αξία και θα δημιουργήσει έναν πόλο έλξης και συγκέντρωσης με καλλιτεχνικό χαρακτήρα και δυναμική για την πόλη της Ελευσίνας.

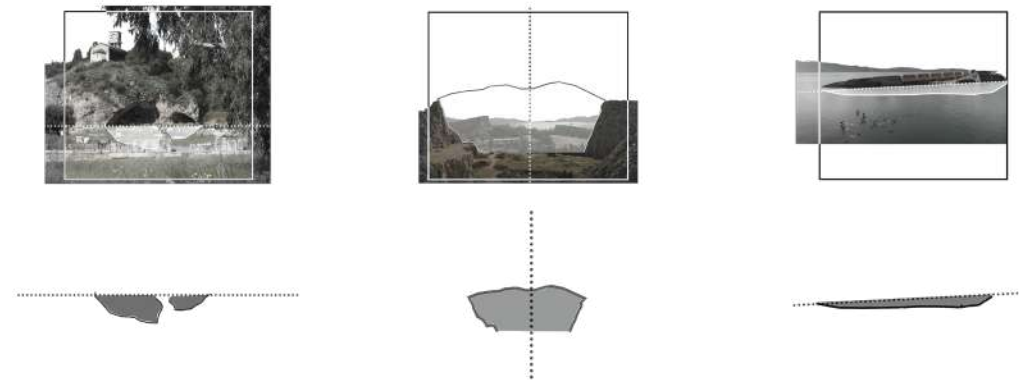
Εικ. 01: "Φεύγουσα Κόρη", 5ος αι. π.Χ.

σαν ἄρρωστος, καιρό, πού
 πρωτοβγαίνει ν' ἀρμέξει ζωὴ ἀπ' τὸν
 ἔξω κόσμον, (ἤμουν) περπατητῆς
 μοναχικὸς στὸ δρόμο πού ξεκινᾶ ἀπὸ
 τὴν Ἀθήνα κ' ἔχει σημάδι του ἱερὸ τῆ
 ν' Ἐλευσίνα. Τί ἦταν γιὰ μένα αὐτὸς ὁ
 δρόμος πάντα σὰ δρόμος τῆς Ψυχῆ
 ς. Φανερωμένος μεγάλος ποταμὸς,
 κυλοῦσε ἐδώθε ἀργὰ συρμένα ἀπὸ τὰ
 βόδια ἀμάξια γεμάτα ἀθεμωνιῆς ἢ
 ξύλα, κι ἄλλα ἀμάξια, γοργὰ πού
 προσπερνοῦσαν, μὲ τοὺς ἀ
 νθρώπους μέσα τοὺς σαν ἴσκιους.
 Μὰ παραπέρα, σὰ νὰ χάθη ὁ κόσμος
 κ' ἔμειν' ἡ φύση μόνη, ὦρα κι ὦρα
 μίαν ἡσυχία βασίλεψε. Κ' ἡ πέτρα π'
 ἀντίκρισα σὲ μία ἄκρη ριζωμένη,
 θρονί μου φάνη μοιραμένο μου ἦ
 ταν ἀπ' τοὺς αἰῶνες. Κ' ἔπλεξα τὰ
 χέρια, σαν κάθισα, στὰ γόνατα,
 ξεχνώντας ἂν κίνησα τὴ μέρα αὐτὴ ἢ
 ἂν πῆρα αἰῶνες πίσω αὐτὸ τὸν ἴδιο
 δρόμο. (Σικελιανός, Ἱερά Οδός)

Εικ. 02:
Ο χαρακτήρας της
Ελευσίνας.
Κολάζ φωτογραφιών

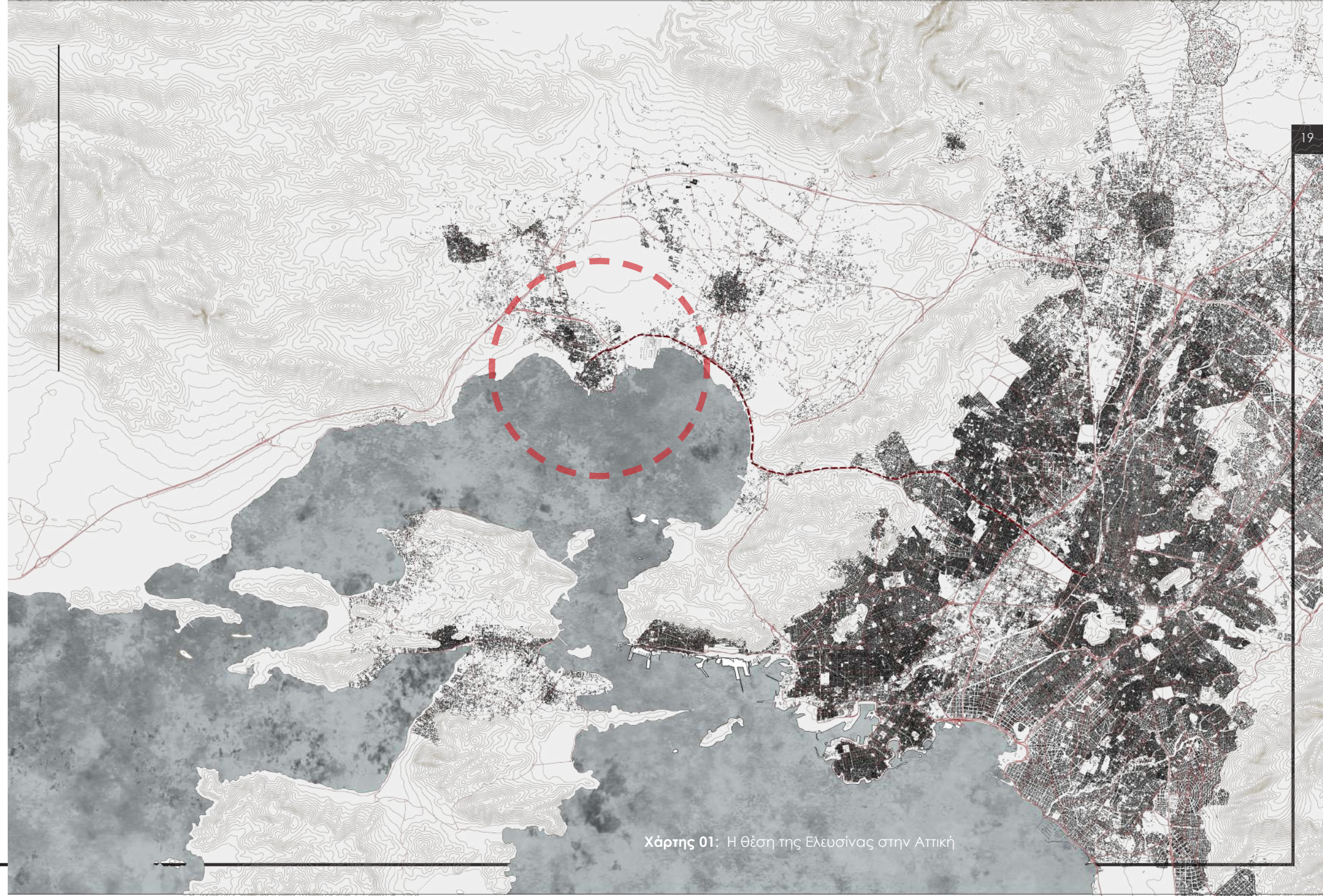

Ελευσίνα

Εικ. 03: Τα τοπικά χαρακτηριστικά της Ελευσίνας και οι δύο Κόσμοι. Κολλάζ

Η Ελευσίνα σε απόσταση 20 χλμ από την Αθήνα, είναι γνωστή για την αρχαία αλλά και τη σύγχρονη βιομηχανική της ιστορία. Στην αρχαιότητα υπήρξε για 2000 χρόνια (1600 πχ-400 μχ) μια από τις πέντε ιερές πόλεις με τα Ελευσίνια Μυστήρια να προσελκύουν προσκυνητές από όλο τον τότε γνωστό κόσμο. Σήμερα συνεχίζει να είναι πόλος έλξης, ιδιαίτερα κατά τους θερινούς μήνες, όπου πραγματοποιείται το φεστιβάλ των Αισχυλείων. Η Ελευσίνα είναι μια πόλη με μακραίωνη ιστορία, τα ίχνη της οποίας είναι ορατά μέχρι σήμερα, μέσα στον ιστό της σύγχρονης πόλης. Ο λόφος, που σήμερα περιλαμβάνεται στον οργανωμένο αρχαιολογικό χώρο της Ελευσίνας εξακολουθεί να αποτελεί το σημείο αναφοράς των κατοίκων, τον κύριο πόλο έλξης επισκεπτών, και τον σημαντικότερο πνεύμονα πρασίνου της πόλης.

Το σημερινό αρχαιολογικό μουσείο της Ελευσίνας θεμελιώθηκε το 1889 στη νότια πλαγιά του λόφου της ακροπόλεως. Τα πολλά αρχαιολογικά ευρήματα, οι σωστικές ανασκαφές που φέρνουν διαρκώς νέο υλικό στην επιφάνεια αλλά και οι απαιτήσεις για πιο σύγχρονες εγκαταστάσεις είναι λίγοι από τους λόγους για τους οποίους κρίνεται απαραίτητη η δημιουργία ενός νέου Αρχαιολογικού Μουσείου, το οποίο θα είναι αντάξιο της πόλης και των ευρημάτων της.

Χάρτης 01: Η θέση της Ελευσίνας στην Αττική

Ιερά Οδός

Η Ιερά οδός, όπως αποκαλύπτει και η ετυμολογία, αποτελούσε τον ιερό άξονα ο οποίος συνέδεε το Δίπυλο της πόλεως των Αθηνών με το Ιερό της Δήμητρας. Η πορεία του αρχαίου περιπατητή μέσω της τελετουργικής πομπής, μια διαδικασία διαρκούς κίνησης και στάσης σε ιερά σημεία, διαρκούσε σχεδόν μία ημέρα. Σήμερα αντιθέτως η Ιερά Οδός έχει χάσει εξ' ολοκλήρου τον ιερό της χαρακτήρα. Μία υπερταχεία η οποία έχει εκμηδενίσει την απόσταση φτάνοντας στην Ελευσίνα σε λιγότερο από 30 λεπτά. Δεν δίνεται η δυνατότητα σε μεγάλο μήκος αυτής της διαδρομής να περπατήσεις, πόσο μάλλον να αφουγκραστείς το τοπίο, να σταματήσεις στο αρχαίο ιερό της Αφροδίτης ή να διασχίσεις την πεδιάδα του Θριασίου, που άλλοτε τροφοδοτούσε με σιτηρά ολόκληρη την Αττική.

Σήμερα ο διερχόμενος παρατηρεί την έντονη ανάπτυξη των τελευταίων 100 χρόνων στην περιοχή η οποία κατακλύζεται από μονάδες βαριάς βιομηχανίας, όπως τα Διυλιστήρια και η Χαλυβουργική.

Χάρτης 02: Οι δύο όψεις της Ιεράς Οδού, κολλάζ

Ελευσινιακός
Κηφισός

Ρέμα Ρειτών

Ιερό Αφροδίτης

Ιερά Πύλη
Κεραμεικός

Χαλυβουργική

Σκαραμαγκάς

Διυλιστήρια

Ιερά Μονή Δαφνίου

Τεχνόπολη

Μορφολογικά Χαρακτηριστικά

Εστιάζοντας στην πόλη της Ελευσίνας, παρατηρούμε την ιδιαίτερη μορφολογία της. Κατά τους προϊστορικούς χρόνους, η Ελευσίνα αποτελούσε ένα ξεχωριστό βασίλειο, που δέσποζε στη μεγάλη εύφορη πεδιάδα που την περιέβαλλε. Την πεδιάδα αυτή έκλειναν από τις τρεις πλευρές της ψηλά βουνά – το Αιγάλεω στα Ανατολικά, η Πάρνηθα στα Βόρεια και ο Κιθαιρώνας στα Δυτικά – και μόνο στα Νότια ήταν ανοιχτή προς τη θάλασσα. Στην ανατολική πλευρά της πεδιάδας εκτείνεται μια στενή λοφοσειρά, μήκους 1,5 χλμ, στο άκρο της οποίας εξέχει ένας λόφος ύψους 63 μ , πάνω στον οποίο ιδρύθηκε η αρχαία πόλη της Ελευσίνας. Μια πόλη στο νοτιοδυτικό άκρο του Θριάσιου πεδίου, η οποία χαρακτηρίζεται από τον ιερό λόφο στον οποίο και βρίσκεται ο αρχαιολογικός χώρος.

Φτάνοντας κανείς στην πόλη από την Ιερά Οδό διαπιστώνει τον έντονα μεταβατικό της χαρακτήρα. Από τον επιπέδο σχεδόν αστικό ιστό περνά στον λόφο του αρχαίου ιερού, ακολουθεί το έντονο αποτύπωμα της βιομηχανίας και τέλος καταλήγει στη θάλασσα. Μέσα σε μόλις 700 μ. μπορεί ο επισκέπτης να συναντήσει όλες αυτές τις μεταβάσεις, γεμάτες αντιθέσεις, που χαρακτηρίζουν αυτήν την πόλη.

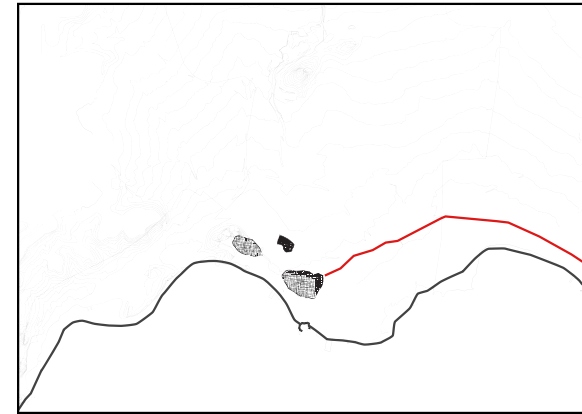
Εικ. 04: Σχέσεις μορφολογικών χαρακτηριστικών

Πολεοδομική Εξέλιξη

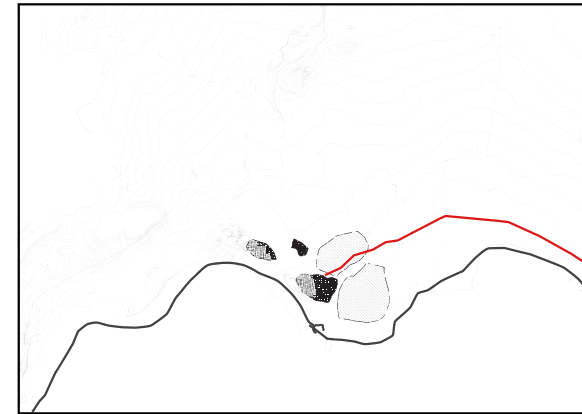
Πυρήνα των οικιστικών σχηματισμών όλων των περιόδων της αρχαιότητας, αλλά και της νεότερης εποχής, αποτέλεσε ο ανατολικότερος από τους λόφους μιας επιμήκουσ λοφοσειράς που εκτείνεται στο νοτιοδυτικό άκρο του Θριάσιου Πεδίου, χωρίζοντας την πεδιάδα από τη θάλασσα.

Η αρχαία πόλη είχε αναπτυχθεί γύρω από τον λόφο. Η ανάπτυξη της πόλης στην σύγχρονη ιστορία της εξαρτήθηκε και από τον παράγοντα της βιομηχανικής ανάπτυξης. Η Ελευσίνα λόγω του παράκτιου μετώπου της αλλά και της κομβικής γεωγραφικής της θέσης αποτέλεσε ιδανικό σημείο για την εγκατάσταση μεγάλων βιομηχανικών μονάδων. Η σύνδεση της πόλης μέσω της Ιεράς Οδού και της σιδηροδρομικής γραμμής Πελοποννήσου - Αθήνας - Πειραιά με τη Αττική και τη Βόρεια Ελλάδα, η ακτογραμμή, το λιμάνι και η αγροτική παραγωγή, είναι οι κύριες αιτίες της έντονης βιομηχανικής ανάπτυξης και ταυτόχρονα της πόλης.

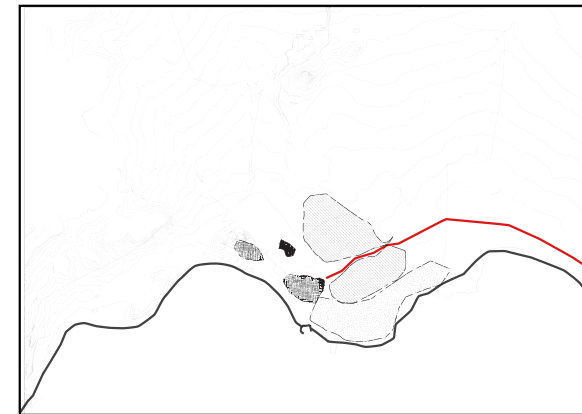
Όπως φαίνεται στους σχηματικούς χάρτες η πόλη αναπτύχθηκε παράλληλα με τις βιομηχανικές μονάδες. Η Ελευσίνα φάνταζε στο μυαλό των ανθρώπων του 19ου και 20ου αι. ως η γη της επαγγελίας, που έφερε την υπόσχεση για ένα καλύτερο αύριο. Δεν είναι λοιπόν τυχαία η ραγδαία ανάπτυξη της. Τέλος μεγάλη αλλαγή στον πολεοδομικό ιστό της πόλης έφερε και το μεγάλο κύμα προσφύγων που εγκαταστάθηκαν σε αυτή μετά την Μικρασιατική καταστροφή.

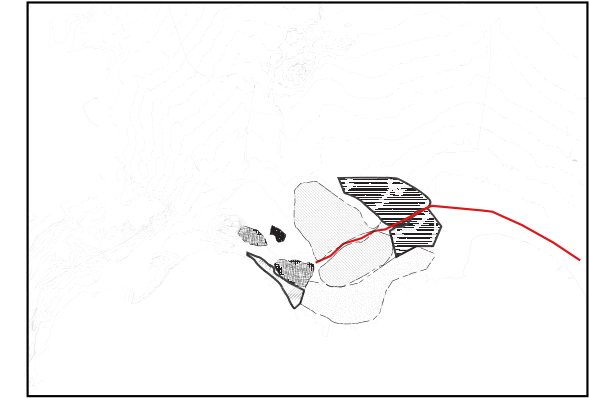
1817

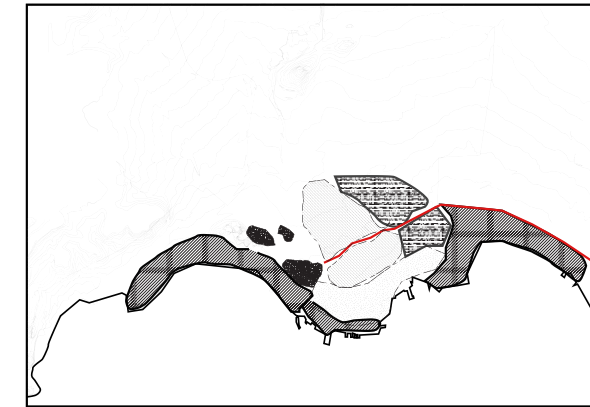
1877

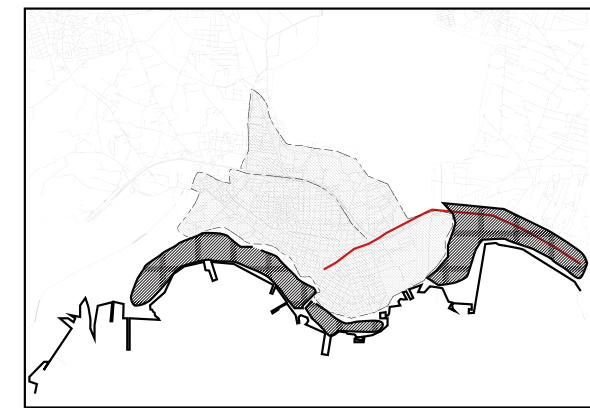
1906

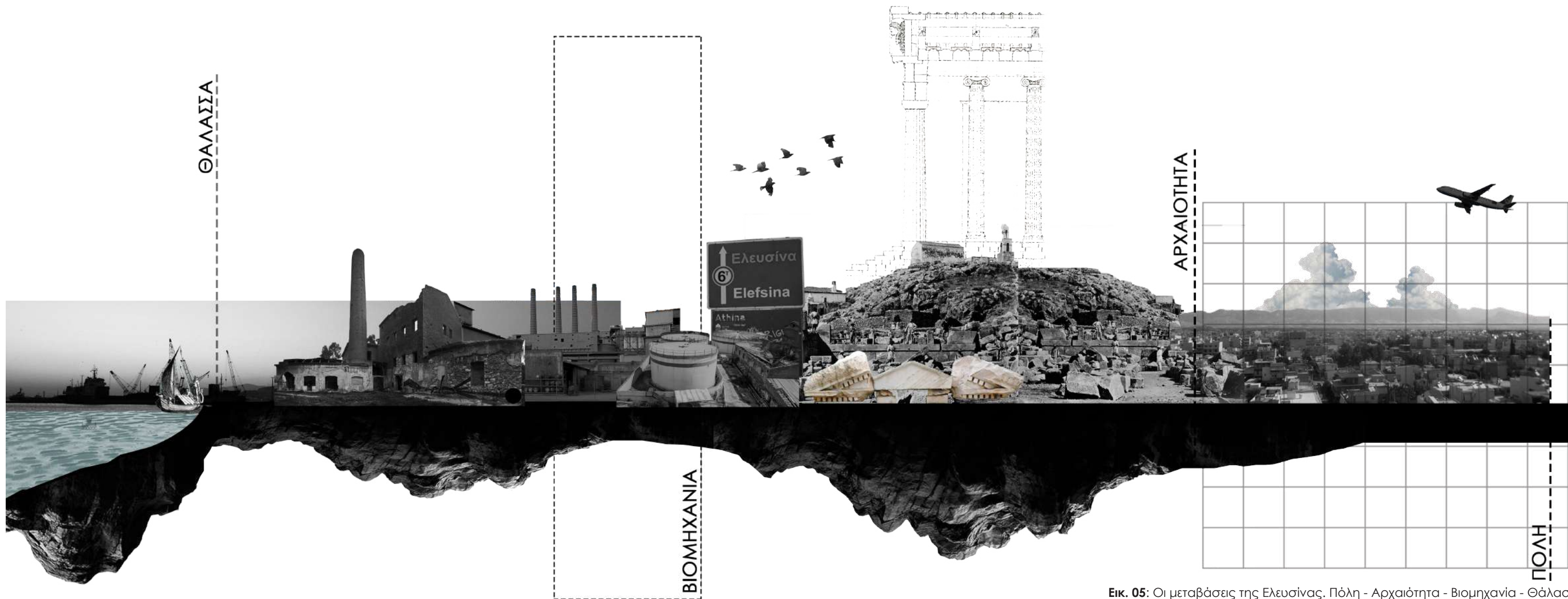
1934

1953

Σήμερα

Εικ. 05: Οι μεταβάσεις της Ελευσίνας. Πόλη - Αρχαιότητα - Βιομηχανία - Θάλασσα. Κολλάζ

Δύο πλευρές της ίδιας πόλης συγκρούονται, παρεισφρύει η μία μέσα στην άλλη και δημιουργούν ένα ενιαίο και μοναδικό σύνολο. Κανείς δεν μπορεί να σκεφτεί την πόλη της Ελευσίνας χωρίς την αρχαία ιστορία της αλλά ούτε και χωρίς το βαρύ αποτύπωμα που έχει αφήσει η βιομηχανία.

ΔΗΜΗΤΡΑ
εναντίον
ΤΙΤΑΝΩΝ

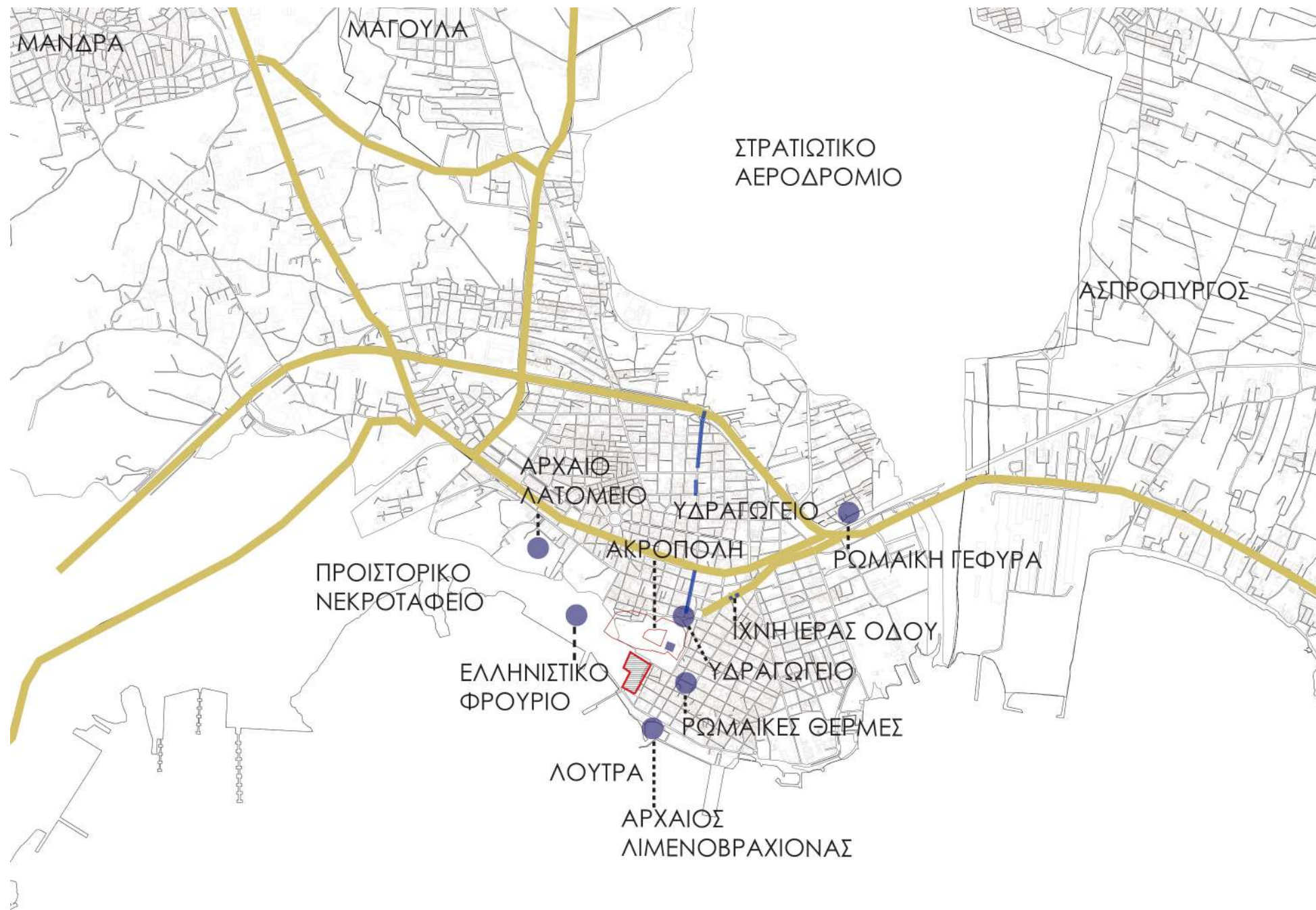
Εικ. 06: Βιομηχανία και Αρχαιότητα, η σύγκρουση και οι αντιθέσεις. Κόλλάζ

Αρχαιότητα

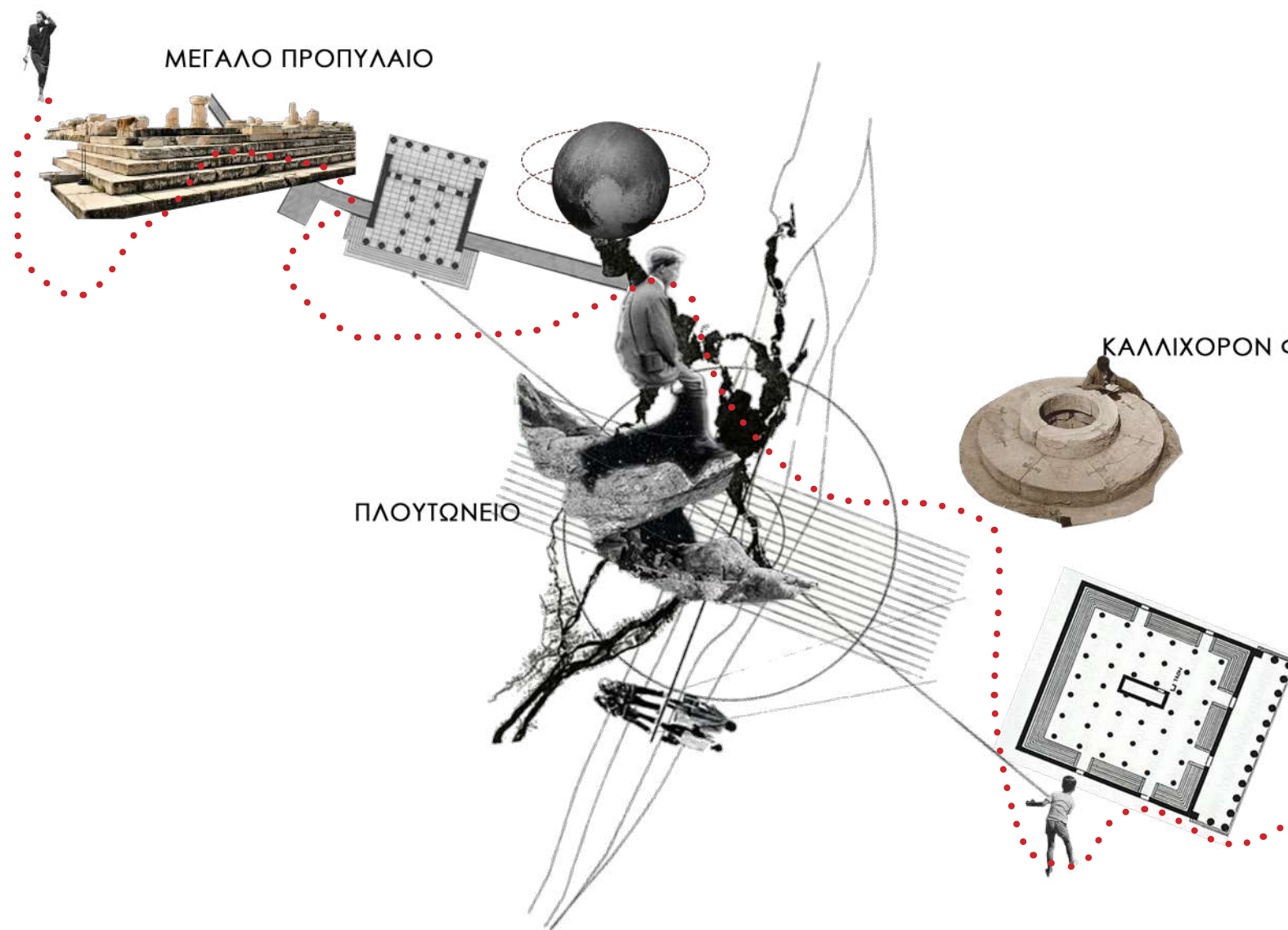
Κατά τους προϊστορικούς χρόνους η Ελευσίνα αποτελούσε ένα ξεχωριστό βασίλειο, που δέσποζε στη μεγάλη εύφορη πεδιάδα που την περιέβαλλε. Την πεδιάδα αυτή έκλειναν από τις τρεις πλευρές της ψηλά βουνά – το Αιγάλεω στα Ανατολικά, η Πάρνηθα στα Βόρεια και ο Κιθαιρώνας στα Δυτικά – και μόνο στα Νότια ήταν ανοιχτή προς τη θάλασσα. Στην ανατολική πλευρά της πεδιάδας εκτείνεται μια στενή λοφοσειρά, μήκους 1,5 χλμ στο άκρο της οποίας εξέχει ένας λόφος ύψους 63 μ., πάνω στον οποίο ιδρύθηκε η αρχαία πόλη της Ελευσίνας.

Στην αρχαία ελληνική γλώσσα Έλευσις είναι το όνομα του τόπου. Η λέξη προέρχεται ετυμολογικά από το ρήμα ελεύσομαι - έρχομαι. Ο τόπος προτού ονομαστεί Έλευσις έφερε το όνομα Σαισάρια, που προέρχεται από το μυθολογικό όνομα της κόρης της περιοχής Σαισάρα, χαμογελαστή κόρη, η Περσεφόνη δηλαδή όπως αποκαλύπτεται στον Ομηρικό ύμνο προς τη Δήμητρα.

Τα ίχνη της αρχαιότητας δεν συγκεντρώνονται μόνο στον ιερό βράχο αλλά είναι διάσπαρτα σε όλη την πόλη και συνδιαλέγονται με το πιο σύγχρονο κομμάτι της. Με σημείο εκκίνησης τα θραυσματα του προϊστορικού νεκροταφείου μπορεί κανείς να εντοπίσει μνημεία από όλες τις ιστορικές περιόδους της πόλης, όπως το αρχαίο λατομείο, τα ίχνη της Ιεράς Οδού, το Ελληνιστικό φρούριο και τη Ρωμαϊκή γέφυρα. Ιστορικά τεκμήρια που μαρτυρούν την καιρία θέση της Ελευσίνας κατά το παρελθόν. Ο κεντρικός αρχαιολογικός χώρος της Ελευσίνας, η ακρόπολη, γειτνιάζει στα δυτικά με τις εγκαταστάσεις της τσιμεντοβιομηχανίας ΠΙΤΑΝ και τα ανενεργά λατομεία της. Στα νότια γειτνιάζει με τις κλειστές σήμερα βιομηχανίες, της οينوπνευματοποίησης Βότρυς και του παλαιού Ελαιουργείου. Ανατολικά και βόρεια ο χώρος διεισδύει στον οικιστικό ιστό της πόλης. Ο αρχαιολογικός χώρος περικλείει το λόφο της αρχαίας ακροπόλεως και το Ιερό της Δήμητρος, ένα από τα σημαντικότερα θρησκευτικά κέντρα του αρχαίου κόσμου.

Χάρτης 09 : Οι αρχαιότητες στο σύνολο της πόλης

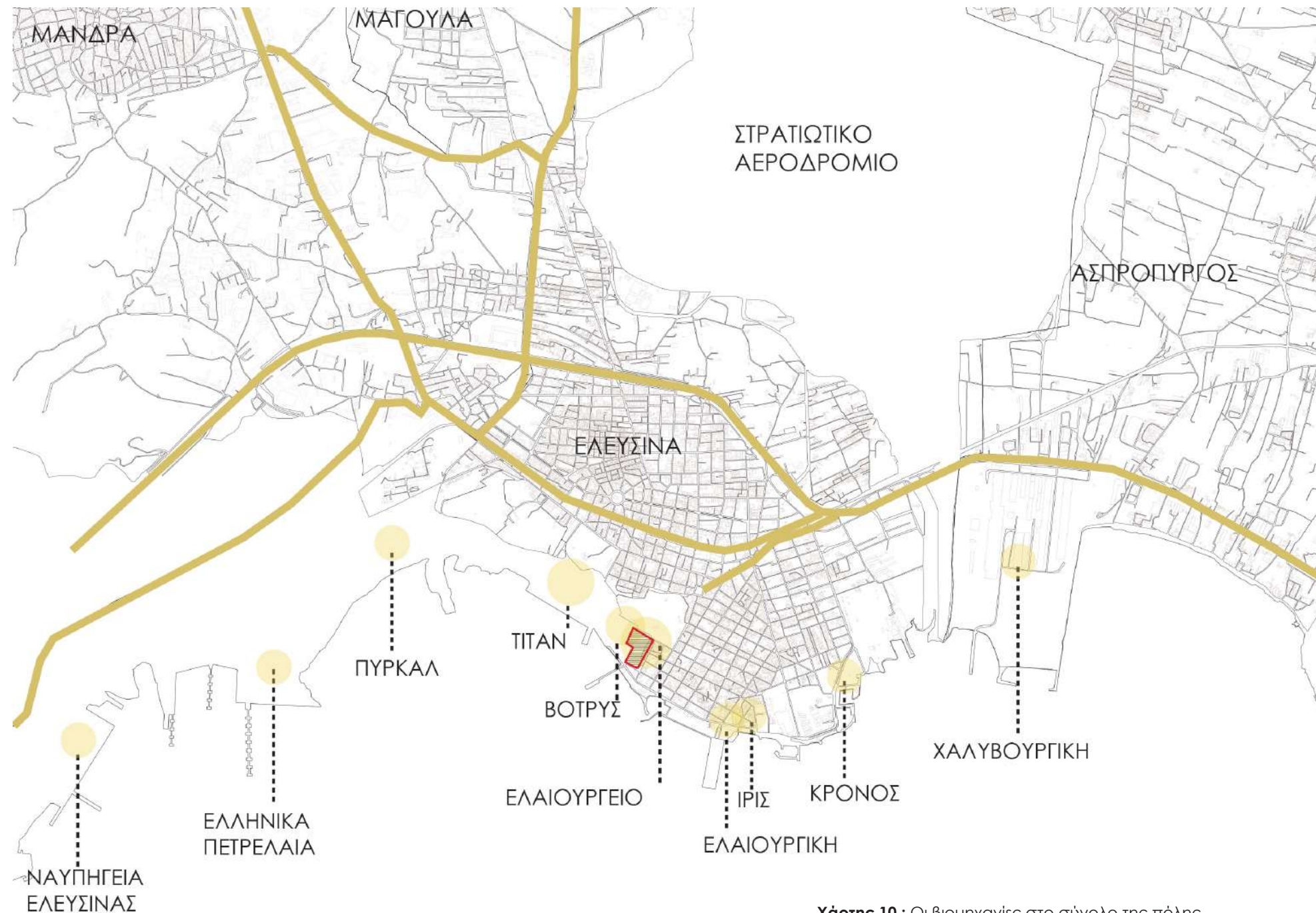
Η περιήγηση του σύγχρονου επισκέπτη στον αρχαιολογικό χώρο της Ελευσίνας έχει σαν σημείο εκκίνησης το ίδιο σημείο που ξεκινούσε και το προσκύνημα του μύστη στην αρχαιότητα, την πλατεία. Περνώντας από τα Μεγάλα Προπύλαια, το Καλλίχορον Φρέαρ, το Πλουτώνειο, τα Μικρά Προπύλαια, καταλήγει στον πυρήνα αυτού του Ιερού, τον ναό της Δήμητρος, το Τελεστήριο, τον χώρο όπου λάμβαναν χώρα οι μυστικότερες τελετές της μύησης των πιστών. Σε συνέχεια αυτής της διαδρομής υπάρχει το υφιστάμενο αρχαιολογικό μουσείο, κτίσμα του τέλους του 19ου αι., το οποίο δυστυχώς δεν επαρκεί για να στεγάσει το συνεχώς αυξανόμενο όγκο των εκθεμάτων αλλά και δεν πληροί τις μουσειολογικές απαιτήσεις ενός σύγχρονου Αρχαιολογικού Μουσείου.

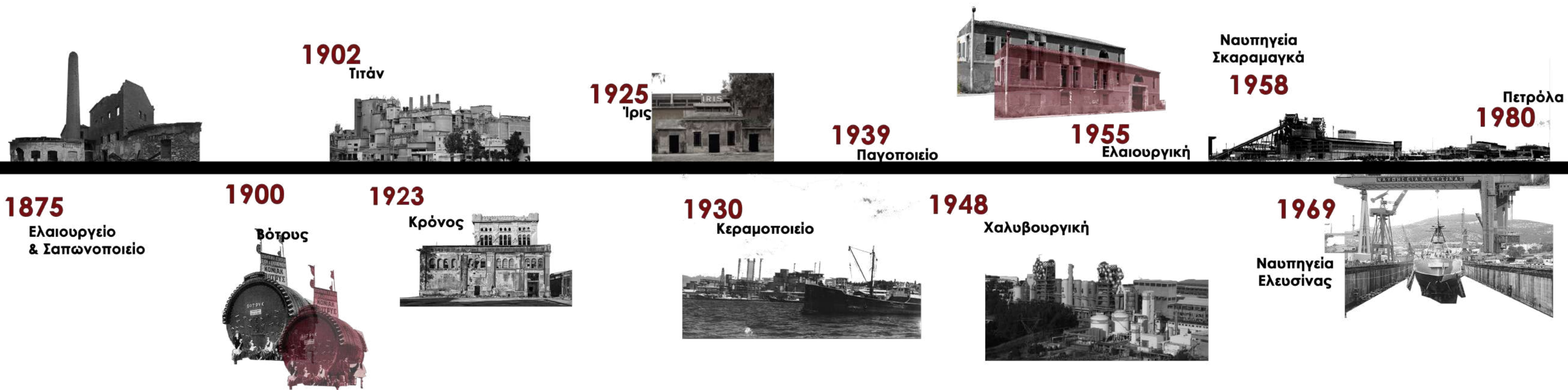
Εικ. 07: Η διαδρομή στον αρχαιολογικό χώρο. Κολλάζ

Από το μπαλκόνι του σημερινού μουσείου αντιλαμβάνεται κανείς πλήρως την εγγύτητα του αρχαιολογικού χώρου με τον βιομηχανικό. Στο παράκτιο μέτωπο της πόλης, σε μήκος 2,5 χλμ, εντοπίζεται η σύγχρονη ιστορία της πόλης και το βιομηχανικό αποτύπωμά της. Η Ελευσίνα υπήρξε το τρίτο μεγαλύτερο βιομηχανικό κέντρο της Αττικής. Η σχέση της πόλης με την θάλασσα και η μορφολογία της διευκόλυναν κατά πολύ την ανάπτυξη της βιομηχανίας. Από τις αρχές του 20ου αι. μέχρι και σήμερα έχει αλλάξει το πρόσωπο της πόλης, η κλίμακα του αστικού και του αγροτικού τοπίου.

Η βιομηχανική ανάπτυξη της πόλης χωρίζεται σε τρεις περιόδους: την πρώτη από το 1875 έως το 1939, την δεύτερη από το 1948 έως το 1971 και την τρίτη που ανάγεται στα τέλη του 20 ου αι. και στις αρχές του 21 ου αι. Κατά την διάρκεια αυτής της ανάπτυξης το θαλάσσιο μέτωπο της Ελευσίνας καταλήφθηκε από βιομηχανικές εγκαταστάσεις. Οι καμινάδες, τα λατομεία, οι υψικάμινοι των χαλυβουργιών είναι λίγες μόνο από τις παρεμβάσεις που συντέλεσαν στην απότομη αλλαγή του χαρακτήρα της πόλης.

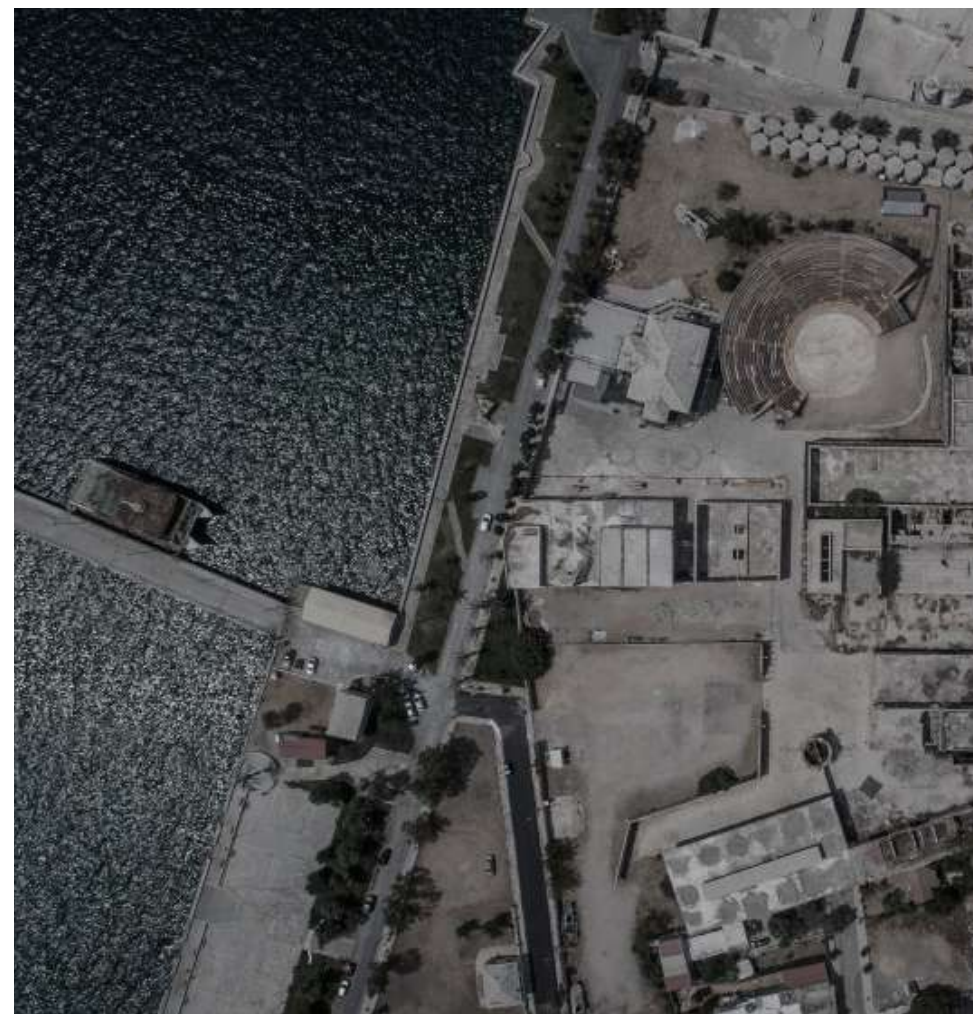

Χάρτης 10 : Οι βιομηχανίες στο σύνολο της πόλης

Εικ. 08: Χρονολόγιο της βιομηχανικής εξέλιξης της Ελευσίνας. Κολλάζ

Ανάλυση

Εικ. 09:
Ελαιουργείο & Βότρυς,
περιοχή παρέμβασης.
Κολλάζ φωτογραφιών

Περιοχή Μελέτης

Η περιοχή η οποία επιλέχθηκε για το Νέο Αρχαιολογικό Μουσείο Ελευσίνας είναι τα οικοδομικά τετράγωνα ΟΤ363, ΟΤ362 και το ΟΤ14α. Στα συγκεκριμένα οικοπέδα βρίσκονται οι παλαιές εγκαταστάσεις του Ελαιουργείου και του Βότρυς όπως θα αναλύσουμε παρακάτω. Είναι ένα σημείο ιδιαίτερης σημασίας καθώς εφάπτεται με τον αρχαιολογικό χώρο και την θάλασσα.

Στόχος μας ήταν να αντιληφθούμε το μουσείο της Ελευσίνας ως μια συνέχεια του πολιτιστικού της πλούτου που θα είναι ικανή να περάσει από όλες τις μεταβάσεις της. Την αρχαιότητα, την πόλη, την βιομηχανία και την θάλασσα. Σαν μια φυσική προέκταση του βράχου, λοιπόν, μεταφορικά αλλά και κυριολεκτικά σύμφωνα με την πρότασή μας.

Ένα μουσείο που θα στεγάσει εκτός από τα εκθέματα, την ίδια την πολιτεία, την εκπαίδευση, την τέχνη, τον πολιτισμό και θα γίνει κομμάτι της καθημερινότητας των Ελευσινίων και όχι μόνο. Ένα μουσείο που θα ενεργοποιήσει το παραθαλάσσιο μέτωπο, θα διασυνδεθεί με την πόλη αλλά και τις υπάρχουσες πολιτιστικές δομές.

Η επιλεγμένη περιοχή μελέτης πιστεύουμε ότι είναι ιδανική για να ικανοποιήσει τις λειτουργικές αλλά και πολιτιστικές ανάγκες του μουσείου και των δραστηριοτήτων που δύναται να συσχετίζονται με αυτό.

Σχ. 01 :
Τοπογραφικό Υφιστάμενης Κατάστασης

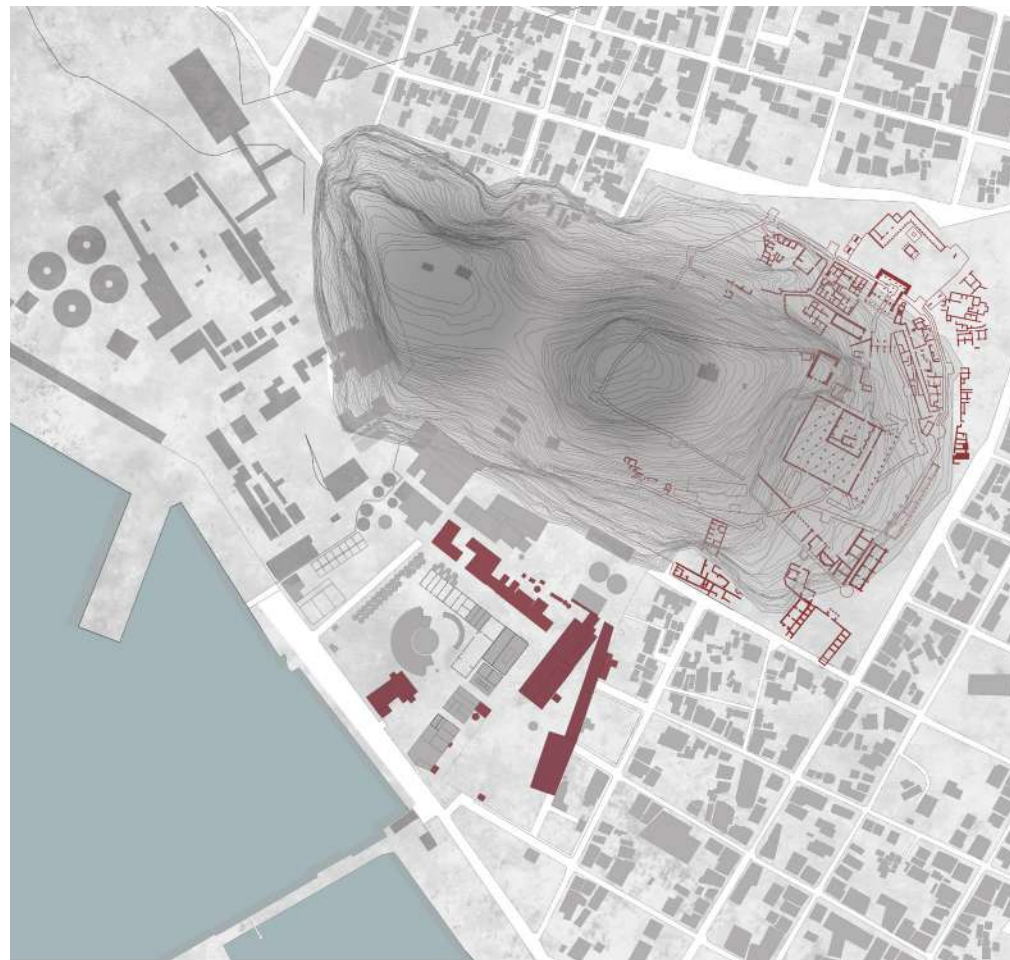
Ελαιουργείο

Οι βιομηχανικές μονάδες που μας απασχόλησαν ιδιαίτερω στα πλαίσια αυτής της διπλωματικής εργασίας, είναι το πρώτο εργοστάσιο της πόλης (αρχικά σαπωνοποιείο) το Ελαιουργείο, και το όμορο σε αυτό συγκρότημα η οινόβιομηχανία Βότρυς.

Το Ελαιουργείο (Χαρίλαος - Κανελλόπουλος), που αρχικά λειτούργησε σαν Σαπωνοποιείο Χαριλάου, με την πρώτη μονάδα να κατασκευάζεται το 1875, αναπτύσσεται σε οικόπεδο έκτασης 25,90 στρεμμάτων και εντός του συγκροτήματος σώζονται 23 κτιριακές μονάδες με συνολική επιφάνεια δόμησης 11,700 τ.μ. περίπου. Άλλες εξ' αυτών διατηρούνται σε πλήρη μορφή και άλλες, κυρίως στην κεντρική ζώνη, είναι ερειπωμένες. Οι κτιριακές μονάδες είναι κατασκευασμένες με μικτά συστήματα δόμησης. Το Ελαιουργείο διέκοψε τη λειτουργία του στο τέλος της δεκαετίας του 1960 και σήμερα χρησιμοποιείται από τον Δήμο για τη διοργάνωση του ετήσιου θερινού φεστιβάλ των Αισχυλείων. Για το συγκεκριμένο συγκρότημα υπάρχει προγραμματισμός μεταφοράς του Αρχαιολογικού Μουσείου Ελευσίνας και της ενοποίησης του με τον αρχαιολογικό χώρο. Για τις ανάγκες της παρούσας μελέτης απαλλοτριώθηκαν κάποια από τα κτίσματά του, κυρίως αυτά που βρίσκονται στο βορειοανατολικό τμήμα του, τα οποία καλύπτουν επιφάνεια περίπου 5,000 τ.μ.

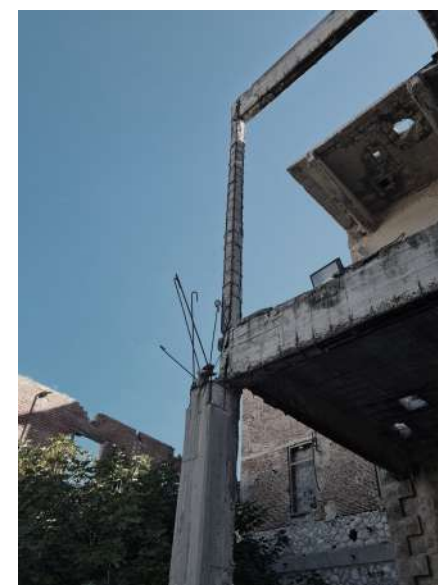

Εικ. 10: Συνολική άποψη του Ελαιουργείου

Σχ. 02 :

Οι κτιριακές μονάδες του Ελαιουργείου στο σύνολο του βιομηχανικού συγκροτήματος.

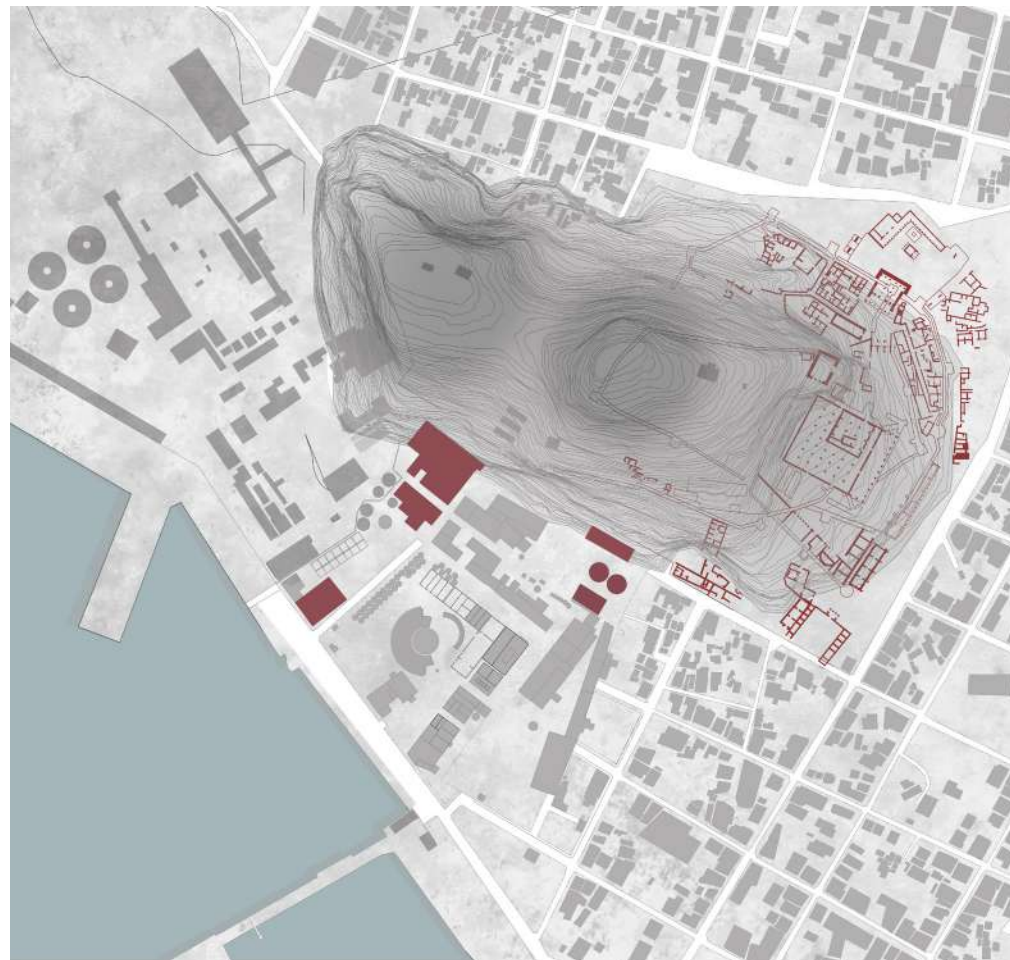
Εικ. 11,12 :

Απόψεις της υφιστάμενης κατάστασης των κτιριακών αποθεμάτων του Παλαιού Ελαιουργείου

Η οινοβιομηχανία Βότρυς, ιδρύθηκε και αυτή στα τέλη του 19ου αι. (1898 - Χαριλάου Οικονομίδης). Η εταιρεία παρήγαγε φωτιστικό οινόπνευμα, οίνους, αποστάγματα, βερμούτ, κονιάκ και διθειούχο άνθρακα. Μετά την παύση της λειτουργίας, στον χώρο του εργοστασίου Βότρυς εγκαταστάθηκε και λειτούργησε αποθηκευτικό χώρο και χώρο μεταφόρτωσης χημικών προϊόντων, η εταιρεία «ΣΙΝΤΡΑ».

Το οικόπεδο εντός του οποίου είναι κτισμένο το εργοστάσιο Βότρυς έχει συνολική έκταση 17,5 στρέμματα περίπου. Έχει σχήμα "Γ" το οποίο περιβάλλει από δυτικά και βόρεια το οικόπεδο του Ελαιουργείου. Στο εσωτερικό του διασώζονται 23 κτιριακές μονάδες του εργοστασίου με επιφάνεια δόμησης 12.800 τ.μ. περίπου. Η κατάσταση των κτιρίων είναι γενικά κακή. Ορισμένες λειτουργούν ως ενεργές αποθήκες με πρόχειρες επισκευές, άλλες είναι ερειπωμένες, ενώ υπάρχουν εγκαταστάσεις και της νεώτερης φάσης λειτουργίας.

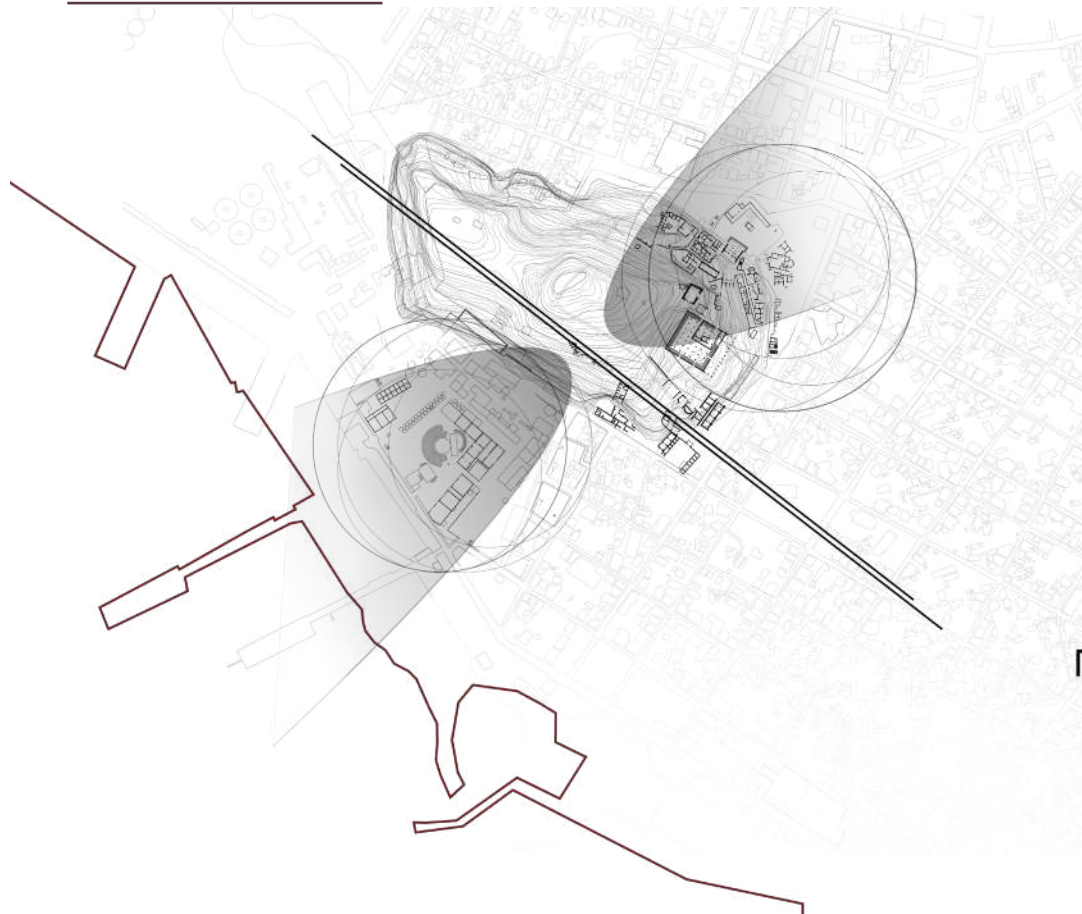
Οι εγκαταστάσεις αποτυπώνουν χρονολογικά τις διαφορετικές φάσεις της λειτουργίας του εργοστασίου. Οι κτιριακές μονάδες είναι ισόγεια και διώροφα κτίρια με εξαίρεση τον τετραώροφο πύργο του αποστακτηρίου (διυλιστήρια) ο οποίος βρίσκεται στο μέσον της βορειοανατολικής πλευράς του χώρου. Δίπλα στον πύργο σε επαφή με το ηλεκτροστάσιο βρίσκεται η υψηλή καμινάδα του εργοστασίου. Κρίνουμε την λειτουργική ένωση των οικοπέδων απαραίτητη ώστε να δημιουργηθεί ένας μεγάλος δημόσιος χώρος στον οποίο πέρα από τις δραστηριότητες του Ελαιουργείου και του Νέου Αρχαιολογικού μουσείου θα υπάρξει δυνατότητα πολλαπλών άλλων χώρων και δραστηριοτήτων ώστε να δοθεί νέα ζωή σε κτίσματα τα οποία αντιπροσωπεύουν την σύγχρονη βιομηχανική ιστορία της πόλης.

Σχ. 03 :
Οι κτιριακές μονάδες του Βότρυς στο σύνολο του βιομηχανικού συγκροτήματος.

Εικ. 13, 14, 15 :
Απόψεις της υφιστάμενης κατάστασης των κτιριακών αποθεμάτων του εργοστασίου Βότρυς

Μύθος

Έπειτα από την οριοθέτηση του διαθέσιμου χώρου ανάμεσα στα βιομηχανικά ερείπια, σειρά έχει η στοιχειοθέτηση της συνθετικής ιδέας. Ο μύθος της αρπαγής της Περσεφόνης και τα Ελευσίνια Μυστήρια είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με τον τόπο της Ελευσίνας και για τον λόγο αυτό αποτέλεσαν έναυσμα για την κεντρική ιδέα.

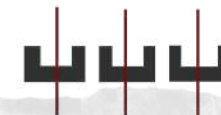
Το ρόδι συναντάται στον μύθο ως στοιχείο δέσμευσης με την μορφή σπόρου, όπως δεσμεύεται και ένα μουσείο να υπηρετεί την πολιτιστική κληρονομιά, ειδικά μιας πόλης που συνδέεται διαχρονικά με την διαδικασία της σποράς. Οι τρεις τελετουργικές πράξεις των μυστηρίων, τα δρώμενα, τα δεικνύμενα και τα λεγόμενα, και οι τρεις εισοδοί κατά τον μύθο στον Κάτω Κόσμο, δημιουργούν την ιδέα μιας αλληλουχίας σταδίων και μιας πορείας που αποτελεί ενδιάμεσο ανάμεσα σε δύο κόσμους μιας πόλης που ακροβατεί ανάμεσά τους.

Ρόδι

3 Πράξεις

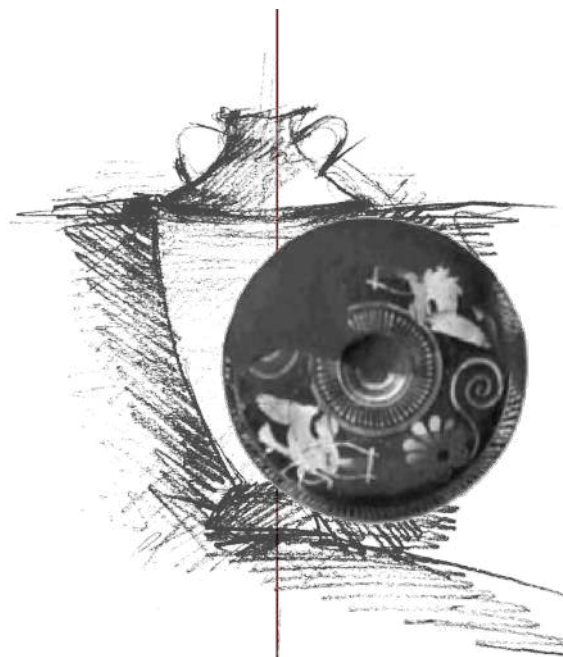
3 Είσοδοι

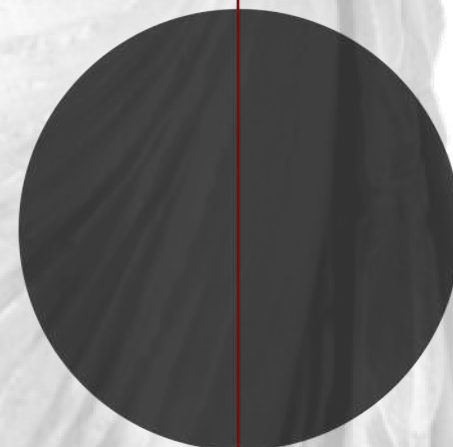
2 Κόσμοι

Εικ. 16: Ο μύθος της Ελευσίνας. Κολλάζ

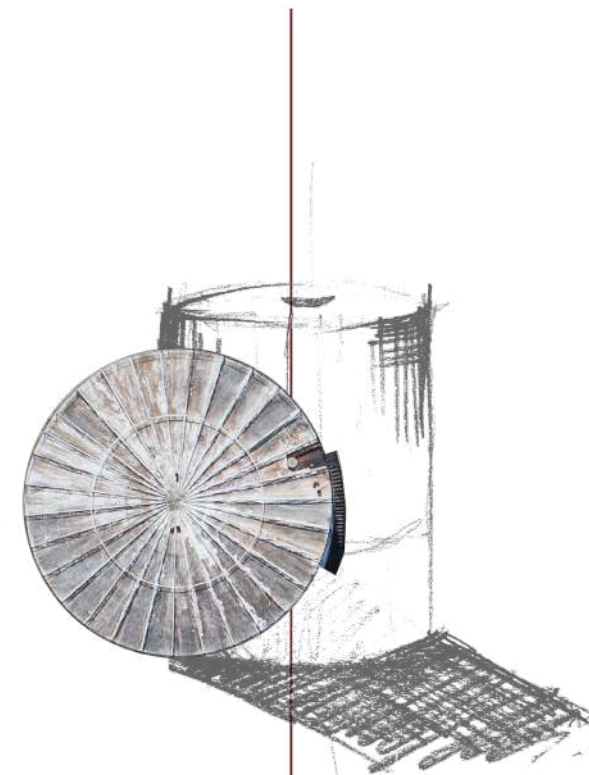
Το αγγείο και η δεξαμενή, είναι δύο μετεγγραφές του ίδιου πράγματος: του κυκλικού, προστατευμένου, μητρικού χώρου που συμβολικά παραπέμπει στην σχέση μητέρας και κόρης. Παράλληλα όμως, τα δυο αυτά στοιχεία, το αγγείο ως σύμβολο του χαρακτήρα του αρχαιολογικού μουσείου και η δεξαμενή ως αντιπροσωπευτικό δείγμα των βιομηχανικών κελυφών, αποτελούν τις κάθετες συνδέσεις του πάνω και του κάτω που αναζητούμε.

αγγείο

μητρικός
χώρος

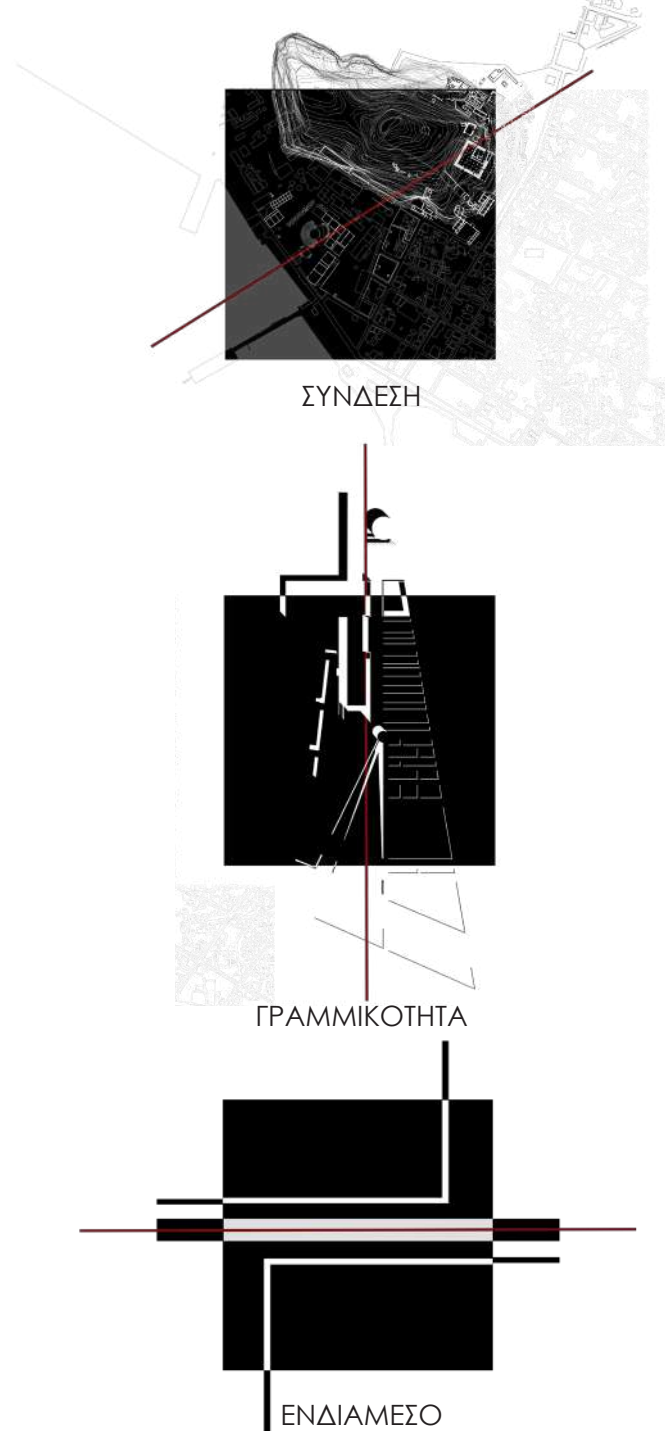
δεξαμενή

Εικ. 17:
Αγγείο & Δεξαμενή. Ο κυκλικός χώρος
ως μητρικός. Κολλάζ

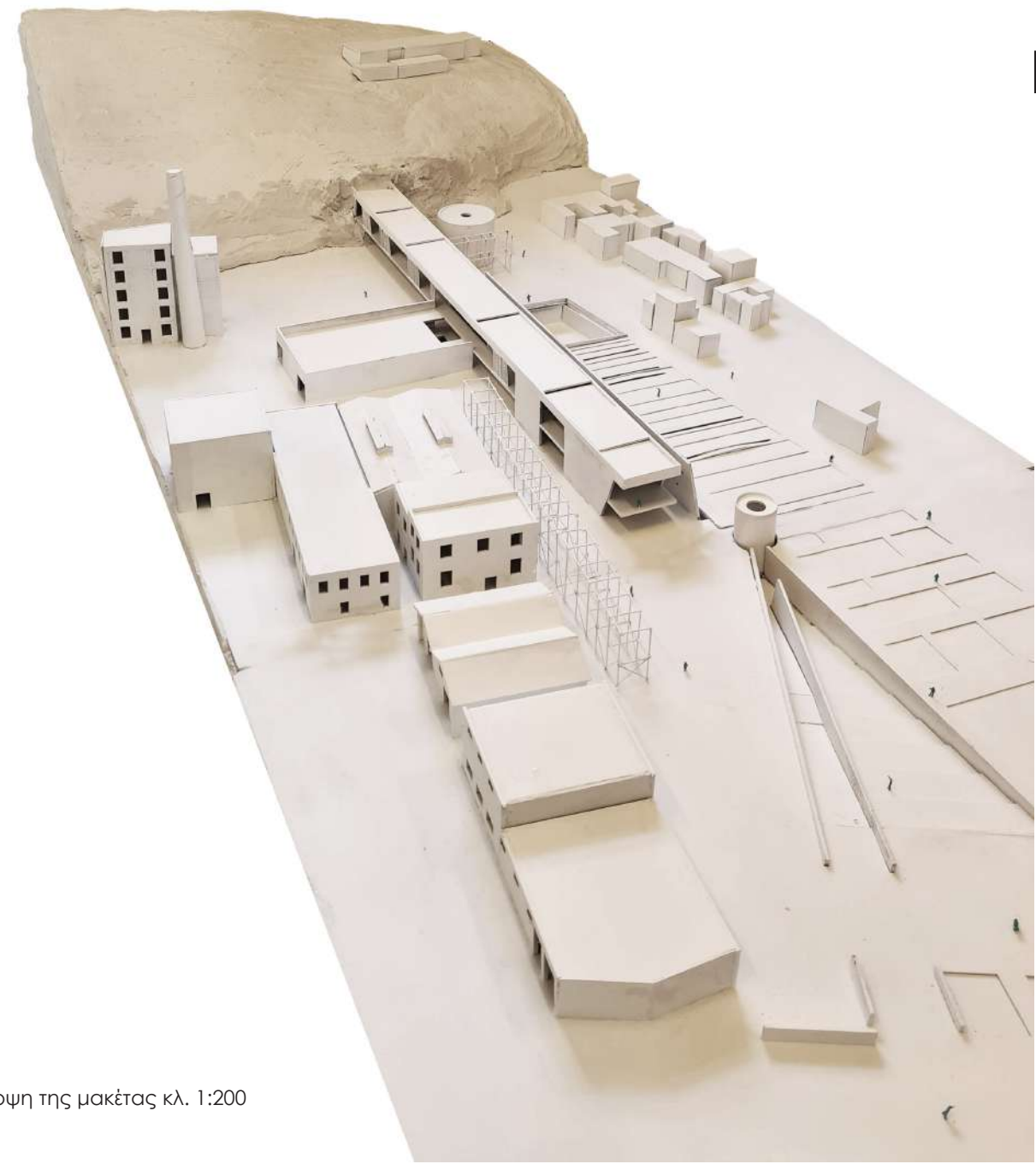
Οι βασικές προθέσεις, λοιπόν, της κεντρικής ιδέας για τον σχεδιασμό του μουσείου είναι:
η **σύνδεση** πόλης, αρχαιότητας, βιομηχανίας και θάλασσας μέσω μιας απρόσκοπτης ευθείας που ενώνει το παρελθόν με το παρόν και το μέλλον, ως μια νοητή συνέχεια της Ιεράς Οδού που καταλήγει στο νερό.

Η ευθεία αυτή εκφράζεται μέσα από ένα **γραμμικό** κτίριο που συνενώνει όλες τις παραπάνω ποιότητες, και χαράσσεται στα ίχνη των παλιών κτιρίων ως οριζόντια σύνδεση του υφιστάμενου χαρακτήρα του οικοπέδου και του αρχαιολογικού πλούτου.

Αυτή η σύνδεση είναι ο **ενδιάμεσος** χώρος που συνενώνει τους δύο κόσμους, το πάνω και το κάτω, το σκοτεινό και το φωτεινό, τον λόφο και την θάλασσα, την αρχαιότητα και την βιομηχανία.

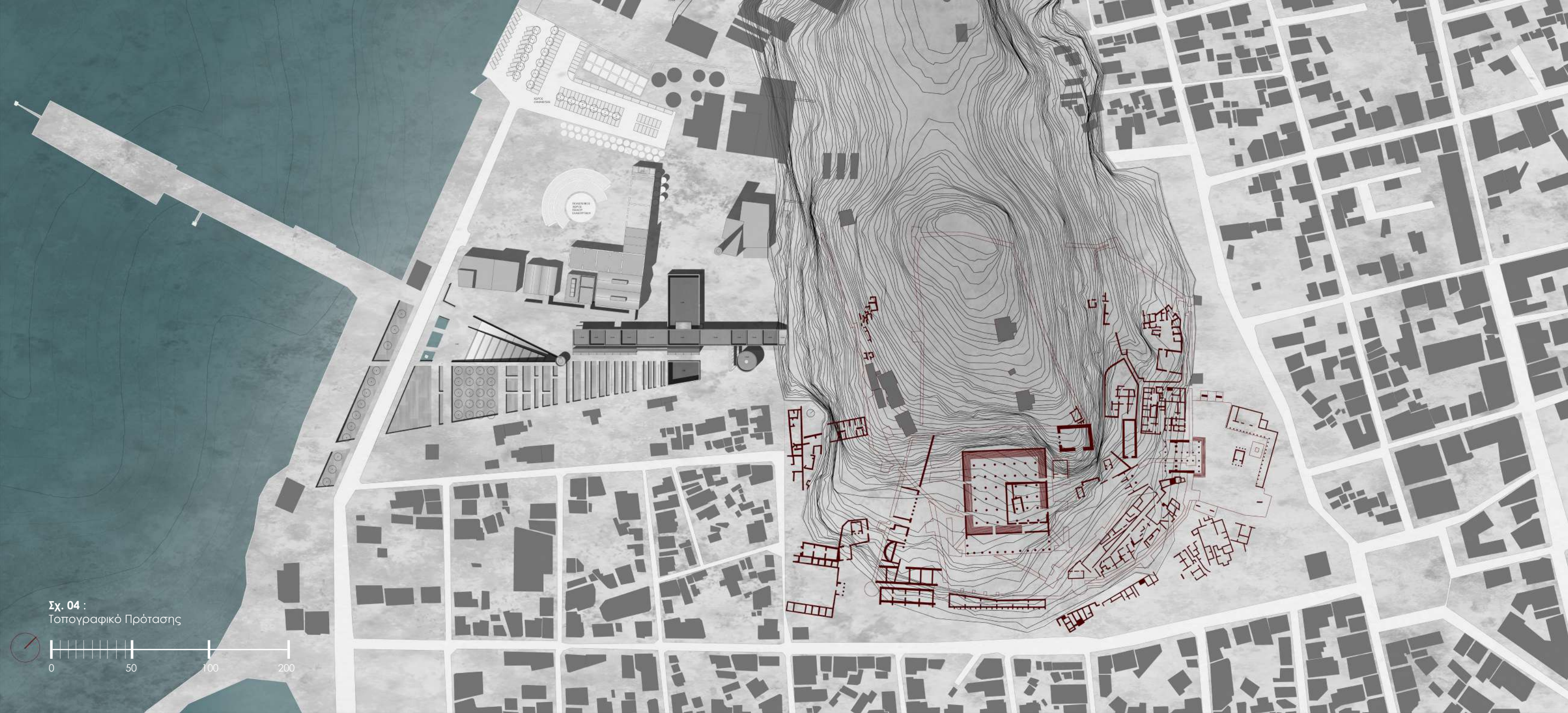

Εικ. 18: Ιδιογράμματα της ιδέας

Εικ. 19: Συνολική άποψη της μακέτας κλ. 1:200

Πρόταση

Σχ. 04 :
Τοπογραφικό Πρότασης

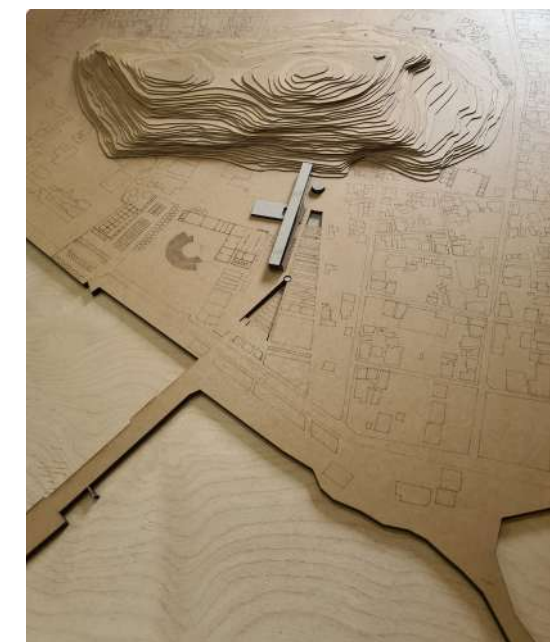
Τοπογραφικό Πρόταση

Οι προθέσεις αυτές επεξηγούνται στο τοπογραφικό της πρότασης. Σχεδιάζεται ένα επίμηκες κτίριο, γραμμικό, που εκτείνεται κατά μήκος του οικοπέδου και γίνεται ο συνδετικός κρίκος του λόφου των αρχαίων και του παραθαλάσσιου μετώπου, συμφωνώντας με τις υπάρχουσες χαράξεις της βιομηχανικής ζώνης. Ο κεντρικός γραμμικός όγκος τέμνεται κάθετα με έναν δευτερεύοντα όγκο, ο οποίος αναπτύσσεται ανάμεσα στις ιδιοκτησίες του Βότρυς και του Ελαιουργείου.

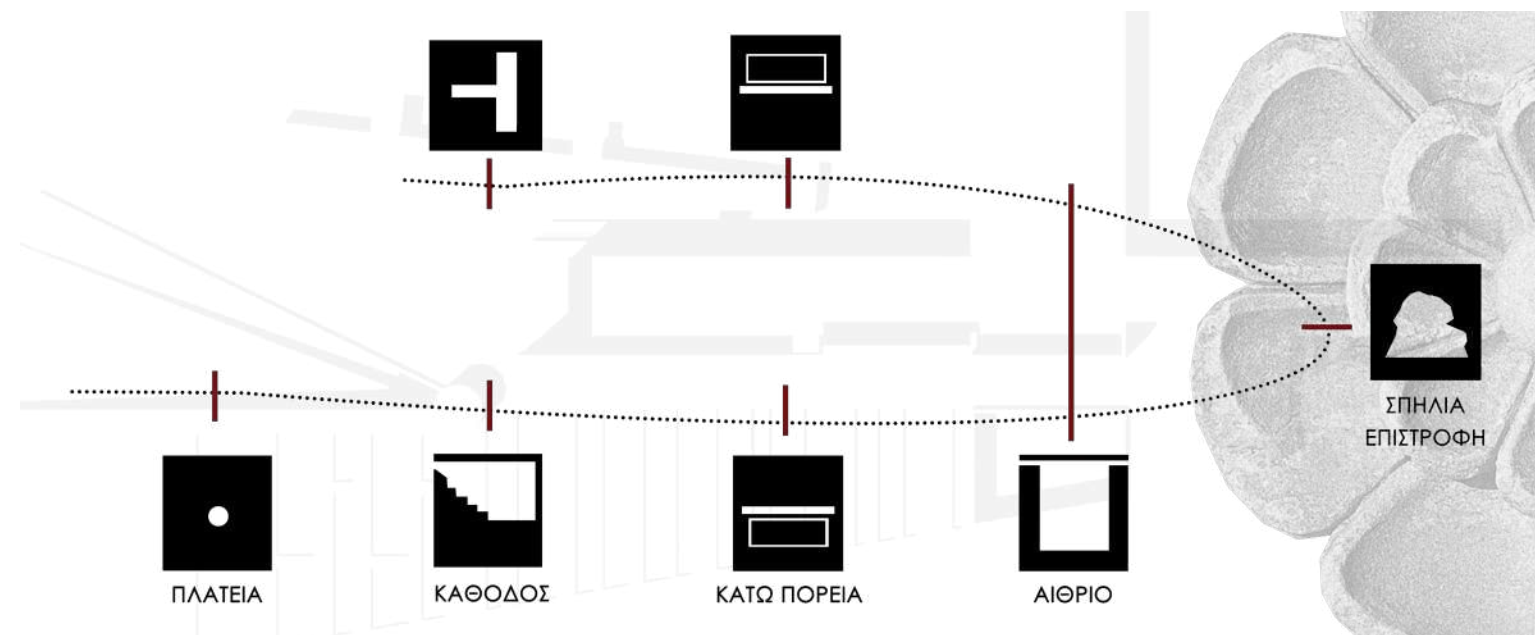
Όσον αφορά την ένταξη του κτιρίου στο οικόπεδο και εν γένει την πόλη, προτείνεται να απαλλοτριωθεί το Ο.Τ. (1) και σκέλος της οδού Δραγούμη (από Σαλαμίνας έως Κανελλοπούλου) με σκοπό την απρόσκοπτη σύνδεση του μουσείου με την θάλασσα. Η πεζοδρόμηση του νοτιοανατολικού άκρου των οικοπέδων, η οποία βρίσκεται σε συμφωνία με την πράξη εφαρμογής (ΦΕΚ 92Α/20 ΚΑΙ 44Α/21), κρίνεται απαραίτητη με σκοπό την ανεμπόδιστη εισχώρηση του αστικού ιστού στο εσωτερικό του μουσειακού συγκροτήματος, ώστε να μπορούν οι ίδιοι οι κάτοικοι της Ελευσίνας να οικειοποιηθούν τον χώρο αυτό ως αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινότητας.

Η προβλήτα, ένα χαρακτηριστικό σημείο του κόλπου της Ελευσίνας, ως προέκταση εισχωρεί στο οικόπεδο και γίνεται η συνέχεια της χάραξης που ορίζει την είσοδο στο μουσείο. Μια νοητή συνέχεια που διαπερνά το κτίριο με μια λοξή δυναμική γραμμή και επεκτείνεται μέχρι να συναντήσει την Ιερά Οδό.

Η συνύπαρξη και ο διάλογος των υφιστάμενων βιομηχανικών κτιρίων με το νέο κτίριο του μουσείου αποτελεί για εμάς βασική πρόθεση. Για τον λόγο αυτό προτείνεται η διασύνδεση αυτών με μια μεταλλική κατασκευή που θα διευκολύνει την κίνηση ανάμεσά τους, καθώς στα υφιστάμενα δίνονται λειτουργικές και βοηθητικές χρήσεις του μουσείου. Οι δυό δεξιαμενές που διατηρούνται αποκτούν νέο ρόλο στην σύνθεση, σαν δύο τελείες που τείνουν να ενωθούν.

Εικ. 20,21: Απόψεις της μακέτας κλ. 1:1000

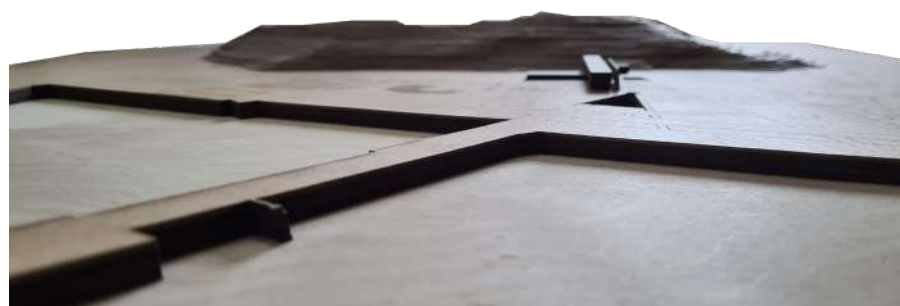
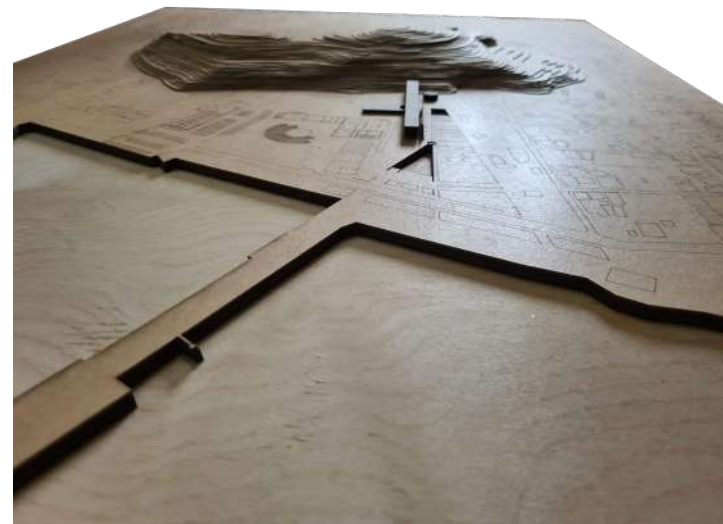
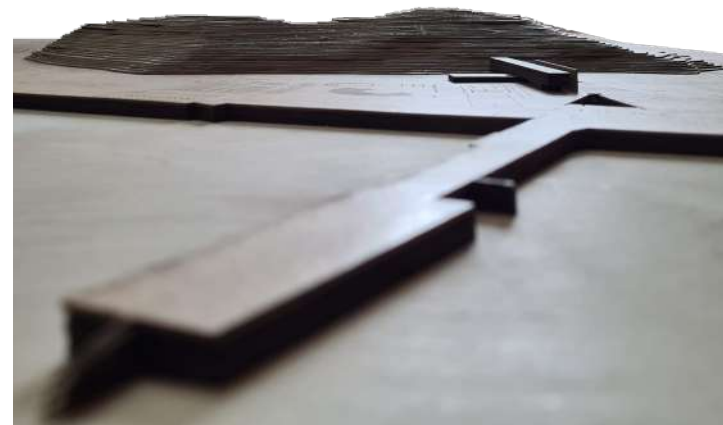

Εικ. 22: Στάδια "μύησης" στο μουσείο. Κολλάζ

Τοπογραφικό Πρότασης

Η λοξή χάραξη της προβλήτας σε συνδυασμό με την γραμμική πορεία του κτιρίου δημιουργούν μια “χοάνη” που διοχετεύει την κίνηση στο εσωτερικό του μουσείου. Τελος, ο χώρος στάθμευσης μεταφέρεται και χωροθετείται στα όρια της οιοβιομηχανίας Βότρως με τη βιομηχανία του Τιτάν, στο βορειοδυτικό άκρο του συγκροτήματος (110 θέσεις στάθμευσης).

Το μουσείο αναπτύσσεται στο υπόγειο και τον όροφο του κτιρίου, ενώ το ισόγειο δίνεται σε λειτουργίες που αφορούν την πολιτιστική δραστηριότητα της πόλης.

Εικ. 23-27:
Απόψεις της
μακέτας
κλ. 1:1000

Εικ. 28:
Άποψη της μακέτας
κλ. 1: 200

ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΝΕΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ (ΚΤΙΡΙΟ 1)

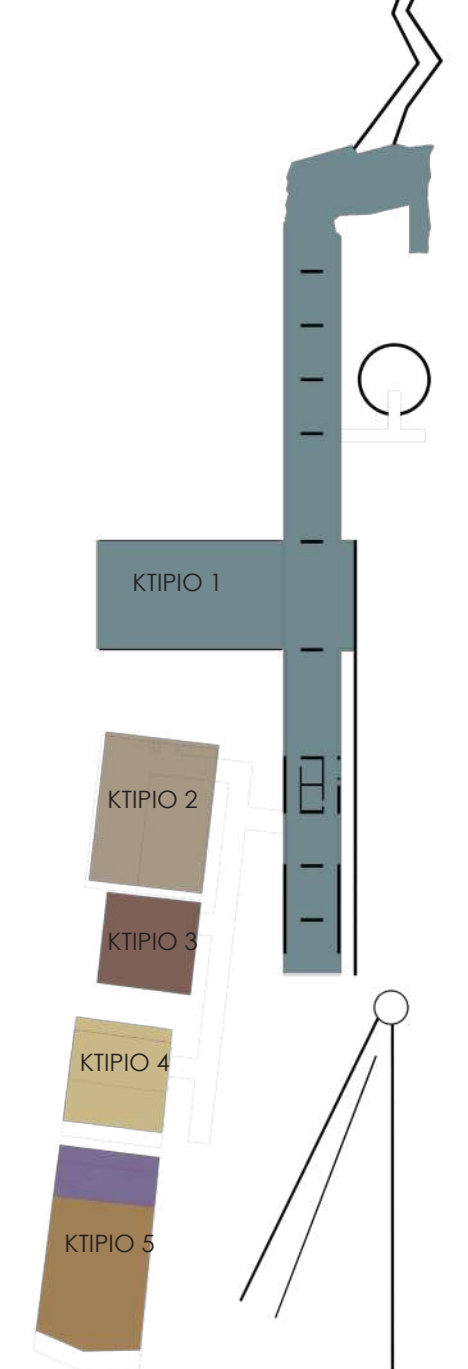
Υποδοχή	150 τ.μ.
Αίθουσες εκθέσεων	3455 τ.μ.
Αίθριο	250 τ.μ.
Χώρος Εκδηλώσεων	
Αίθουσα εκδηλώσεων	620 τ.μ.
Φουαγιέ	380 τ.μ.
Βοηθητικοί Χώροι	50 τ.μ.
Αναψυκτήριο	275 τ.μ.
Πωλητήριο	275 τ.μ.
Βιβλιοθήκη	305 τ.μ.
Βοηθητικοί Χώροι	
W.C. κοινού	90 τ.μ.
W.C. αναψυκτηρίου	45 τ.μ.
Αποθήκες	620 τ.μ.
Σύνολο	6515 τ.μ.

ΠΟΛΙΣΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ (ΚΤΙΡΙΟ 2, 3, 4, 5)

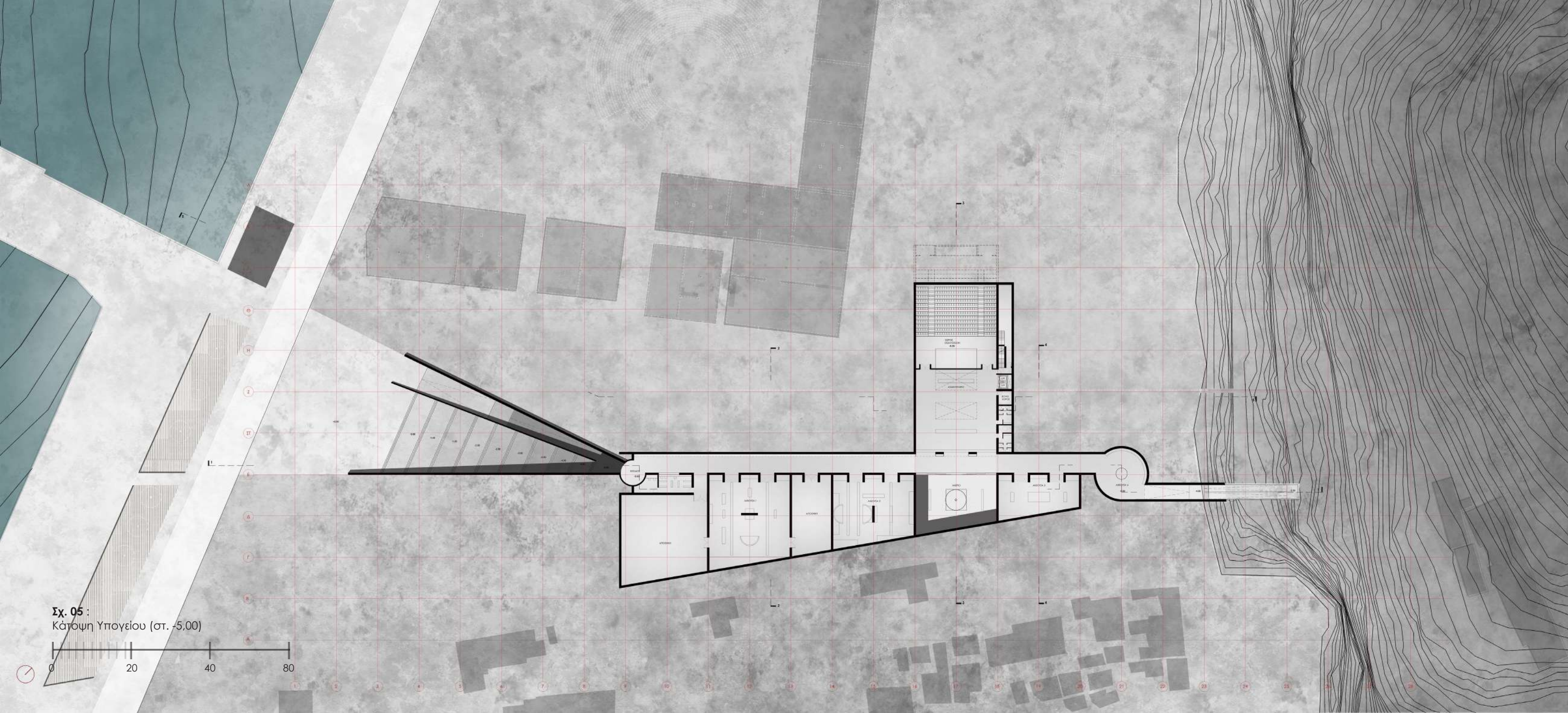
Εργαστήρια Συντήρησης	800 τ.μ.
Διοίκηση	
Διοίκηση Μουσείου	300 τ.μ.
Διοίκηση Κέντρου	300 τ.μ.
Εργαστήρια Κεραμικής	483 τ.μ.
Εργαστήρια Τεχνών	985 τ.μ.
Σύνολο	2868 τ.μ.

ΜΕΤΑΛΛΙΚΟΣ ΧΩΡΟΚΑΝΑΒΟΣ

Χώρος δραστηριοτήτων και εκθέσεων	420 τ.μ.
---	----------

Σχεδιάγραμμα 01:
Διάταξη κτιριακών όγκων

Σχ. 05 :
Κάτοψη Υπογείου (στ. -5,00)

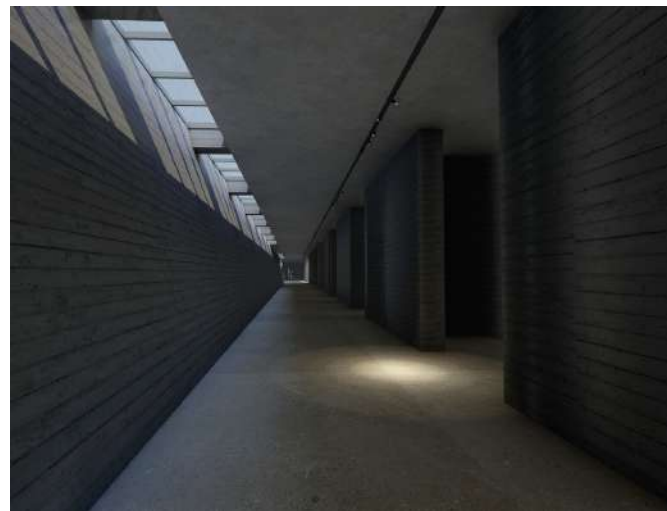

Κάτοψη Στάθμης - 5.00

Το σημείο εκκίνησης της πορείας που οδηγεί στο μουσείο είναι η πλατεία η οποία αποτελεί την μετάβαση, όπως γινόταν και στην αρχαιότητα. Έπειτα ακολουθεί η "χοάνη" που προαναφέρθηκε, η οποία αποτελείται από σκαλιά και ράμπα που γεφυρώνουν το ύψος των 5 μέτρων, και μέσω αυτής γίνεται η κάθοδος από την πλατεία στο εσωτερικό. Η είσοδος γίνεται μέσα από την μικρή δεξαμενή του Ελαιουργείου που σηματοδοτεί την είσοδο-κατάβαση στο μουσείο. Η πορεία συνεχίζεται μέσω ενός γραμμικού-σκοτεινού διαδρόμου, παραπλεύρως του οποίου αναπτύσσονται οι υπόγειες αίθουσες του μουσείου και το μεγάλο αίθριο.

Εικ. 29:
Τρισδιάστατη
αναπαράσταση καθόδου-
εισόδου στο μουσείο

Στο τέλος της διαδρομής βρίσκεται η μεγάλη κυκλική αίθουσα εκθέσεων, επανάχρηση της υφιστάμενης δεξαμενής του Βότρυς, η οποία αποτελεί την τελευταία υπόγεια αίθουσα πριν την μετάβαση στο πάνω τμήμα του μουσείου. Ο κάθετος άξονας ο οποίος τέμνει την οριζόντια πορεία είναι ο κτιριακός όγκος μέσα στον οποίο αναπτύσσονται το αίθριο (εσωτερική αυλή)-σημείο κατακόρυφης σύνδεσης με το ισόγειο τμήμα του μουσείου - και ο χώρος εκδηλώσεων που περιλαμβάνει φουαγιέ, αμφιθέατρο και αναψυκτήριο.

Εικ. 30-31:
Τρισδιάστατες
αναπαραστάσεις υπόγειων
αιθουσών & διαδρόμων

Κάτοψη Στάθμης - 5.00

Πιο συγκεκριμένα, στα 3.800 τ.μ. του υπογείου αναπτύσσονται 4 κεντρικές εκθεσιακές αίθουσες 2.020 τμ με τους αντίστοιχους βοηθητικούς χώρους που απαιτούνται (670 τ.μ.). Ο κάθετος όγκος που περιλαμβάνει το αμφιθέατρο, έχει προβλεφθεί να λειτουργεί αυτόνομα, καθώς κανείς μπορεί να εισέλθει από το επίπεδο του ισογείου, στον χώρο εκδηλώσεων, χωρίς να απαιτείται η πρόσβαση μέσω του μουσείου, και καταλήγει στην υπόγεια αυλή στο κέντρο της οποίας έχει τοποθετηθεί συμβολικά μια ροδιά. Όλες οι βοηθητικές χρήσεις όπως χώροι υγιεινής, μηχανολογικές εγκαταστάσεις, κλιμακοστάσια βρίσκονται πλευρικά του όγκου αυτού. Ο υπόγειος χώρος θα φιλοξενεί εκθέματα τα οποία σχετίζονται με τον κάτω κόσμο, την γη, καθώς έχουν προέλθει από αυτήν, και τον θάνατο. Τέτοιου είδους εκθέματα είναι κεραμικά αγγεία και ταφικά μνημεία.

Σκοπός της κατάβασης είναι η βιωματική προσέγγιση του κάτω κόσμου - αν μπορεί να γίνει αυτή η μεταφορά - μέσω μιας σκοτεινής πορείας, η οποία φωτίζεται φυσικά μέσω σχισμών στο επίπεδο του ισογείου. Η σκοτεινή αυτή πορεία οδηγεί μετά τη δεξαμενή, σε μία ανάβαση στο εσωτερικό του βράχου μέσω κεκλιμένων μεταλλικών επιπέδων.

ΕΚΘΕΜΑΤΑ ΣΤΑΘΜΗΣ - 5,00

Μυροδοχεία 7ος & 6ος αι. π.Χ.

Ερυθρόμαρφες Στόμνες 5ος αι. π.Χ.

Καρυάτιδα των μικρών Προπυλαίων 1ος αι. π.Χ.

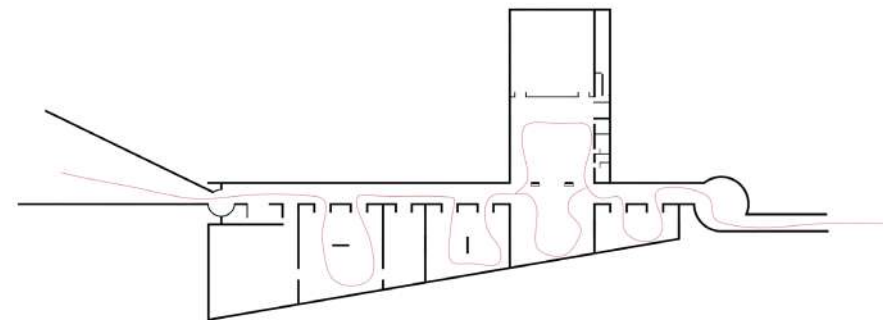
Μελανόμορφα Αγγεία 5ος & 6ος αι. π.Χ.

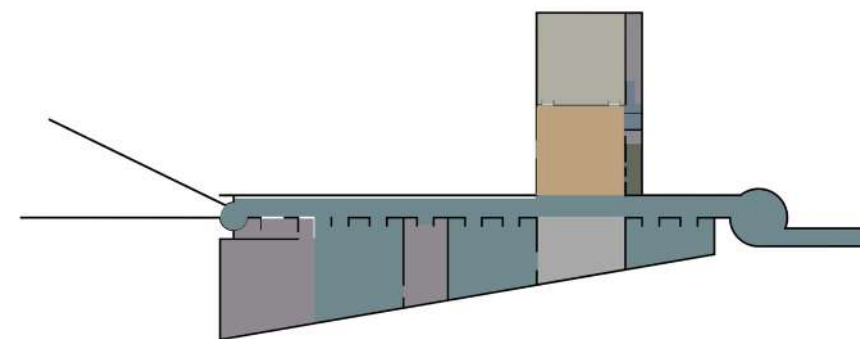
Παιδική ταφή σε πλήνη λάρνακα 5ος αι. π.Χ.

Εικ 32:

Εκθέματα υπόγειων αιθουσών που σχετίζονται με την γη, τον θάνατο.

Διάγραμμα Κινήσεων

Οργανόγραμμα

- Αίθουσες Εκθέσεων 2.020 τ.μ.
- Αίθριο 250 τ.μ.
- Βοηθητικοί Χώροι (Αποθήκες 670 τ.μ.)
- Χώροι Υγιεινής 45 τ.μ.
- Κλιμακοστάσια 30 τ.μ.
- Αναψυκτήριο - Foyer 380 τ.μ.

Σχεδιάγραμμα 02, 03:
Διάγραμμα κινήσεων &
Οργανόγραμμα
Λειτουργιών στο υπόγειο.

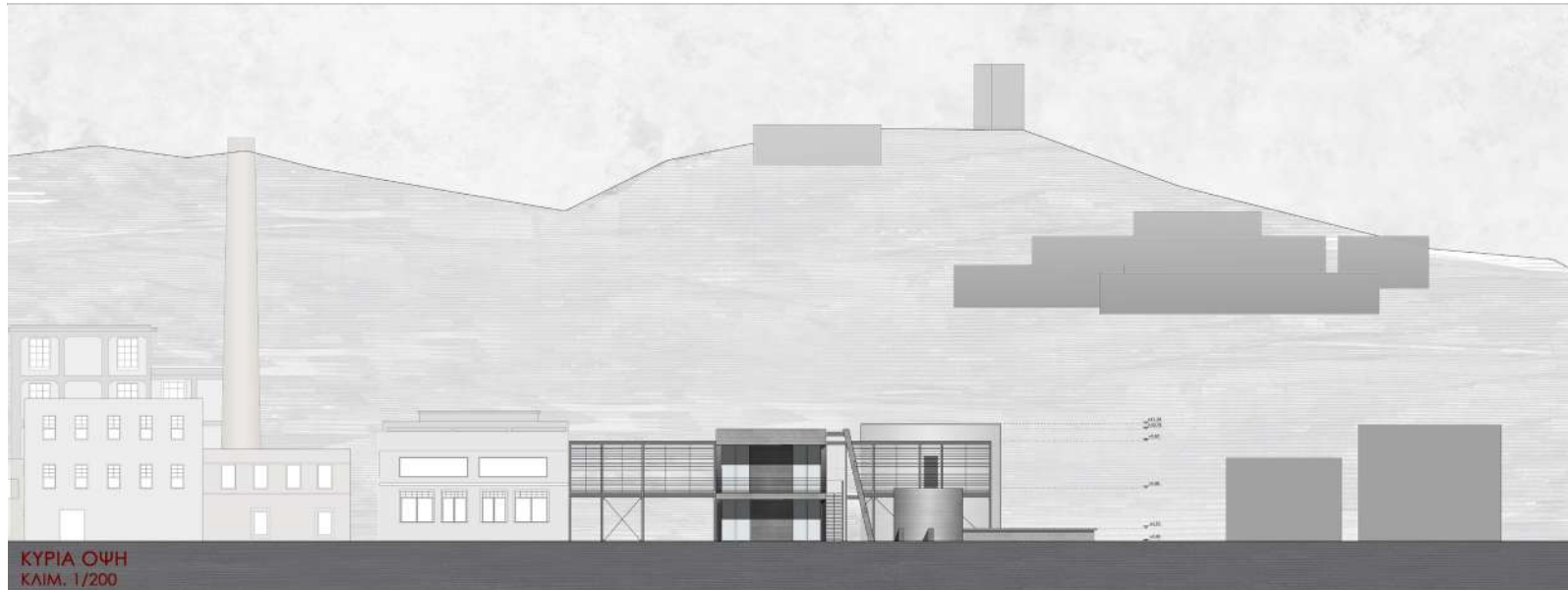
Κάτοψη Στάθμης + 5.00

Ο επισκέπτης βρίσκεται σε μια αίθουσα στην κοιλότητα του βράχου στην οποία συντελείται η μετάβαση από τον Κάτω Κόσμο - υπόγειο στον Πάνω - Ά όροφο του μουσείου. Η αίθουσα αυτή είναι το τρίτο σημείο της κάθετης νοηματικής σύνδεσης των χώρων, αφού δίνεται η δυνατότητα προσέγγισής της μέσω κλιμάκων από το υφιστάμενο αρχαιολογικό μουσείο. Κρίνεται σκόπιμη η διατήρηση και η χρήση του παλαιού μουσείου καθώς αποτελεί ένα τοπόσημο της περιοχής. Η σύνδεση των δύο μουσείων, του παλιού και του νέου, του παρελθόντος και του μέλλοντος, μπορεί να αποτελέσει μια συνέχεια του αρχαιολογικού χώρου. Ο επισκέπτης που επιθυμεί να προσεγγίσει το μουσείο με αυτόν τον τρόπο, περνά και πάλι μέσα από ένα σκοτεινό μονοπάτι για να καταλήξει στη σπηλιά και να συνεχίσει την διαδρομή του στον επάνω όροφο.

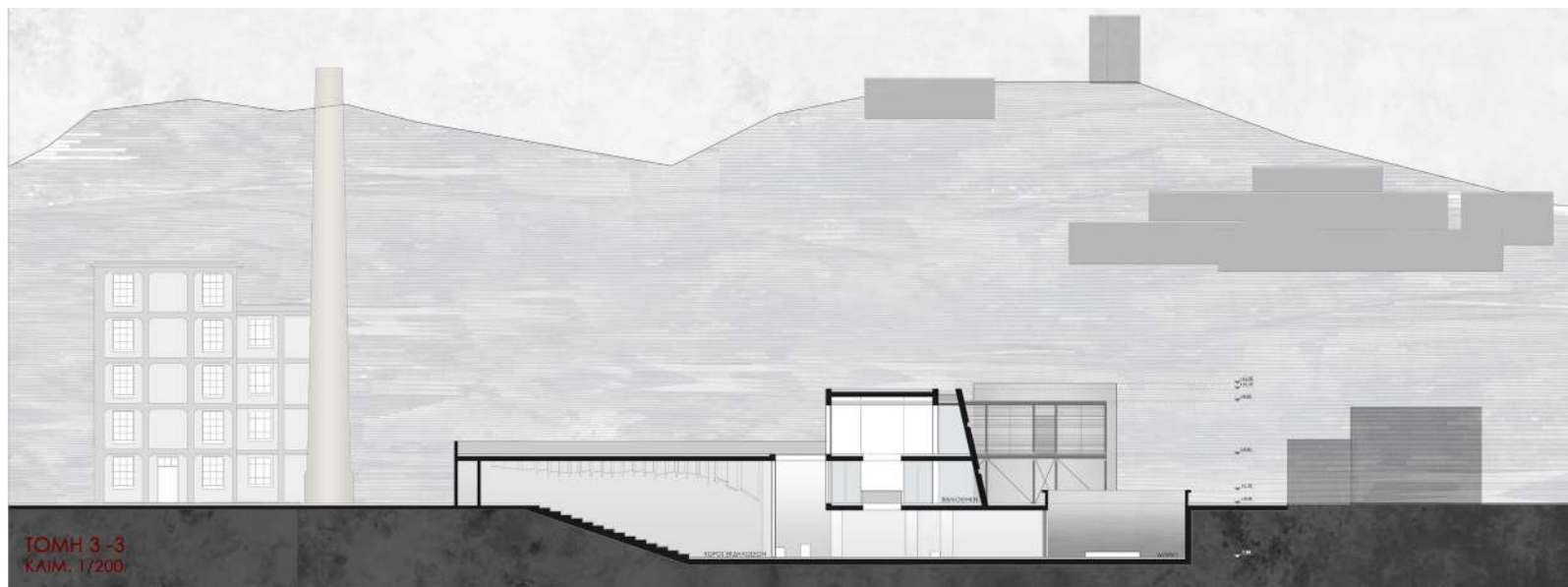
Ως αντιπροσωπευτικό έκθεμα της μεταβατικής αυτής κατάστασης ανάμεσα στους δυο κόσμους, και ως χαρακτηριστικό σύμβολο της Ελευσίνας, επιλέγεται να τοποθετηθεί στην σπηλιά η φευγουσα κόρη, που "φεύγει" από το σκοτάδι και πορεύεται στο φως.

Εικ. 33:
Το σημείο μετάβασης, η σπηλιά.
Τρισδιάστατη αναπαράσταση

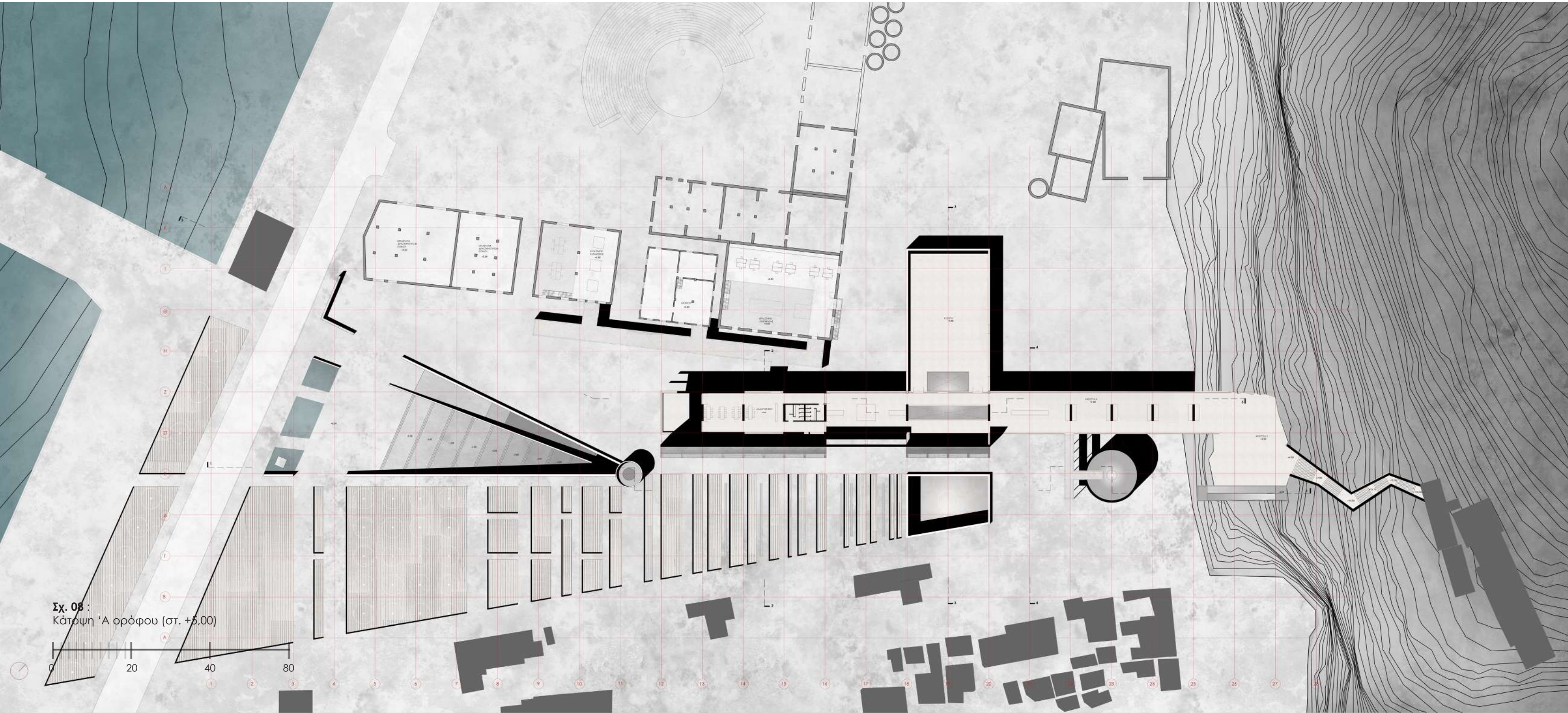
Σχ. 06, 07:
Κύρια Όψη και Τομή του κτιρίου

Εικ. 34:
'Αποψη της εισόδου.
Μακέτα 1:200

Σχ. 08 :
Κατόψη 'Α ορόφου (στ. +5,00)

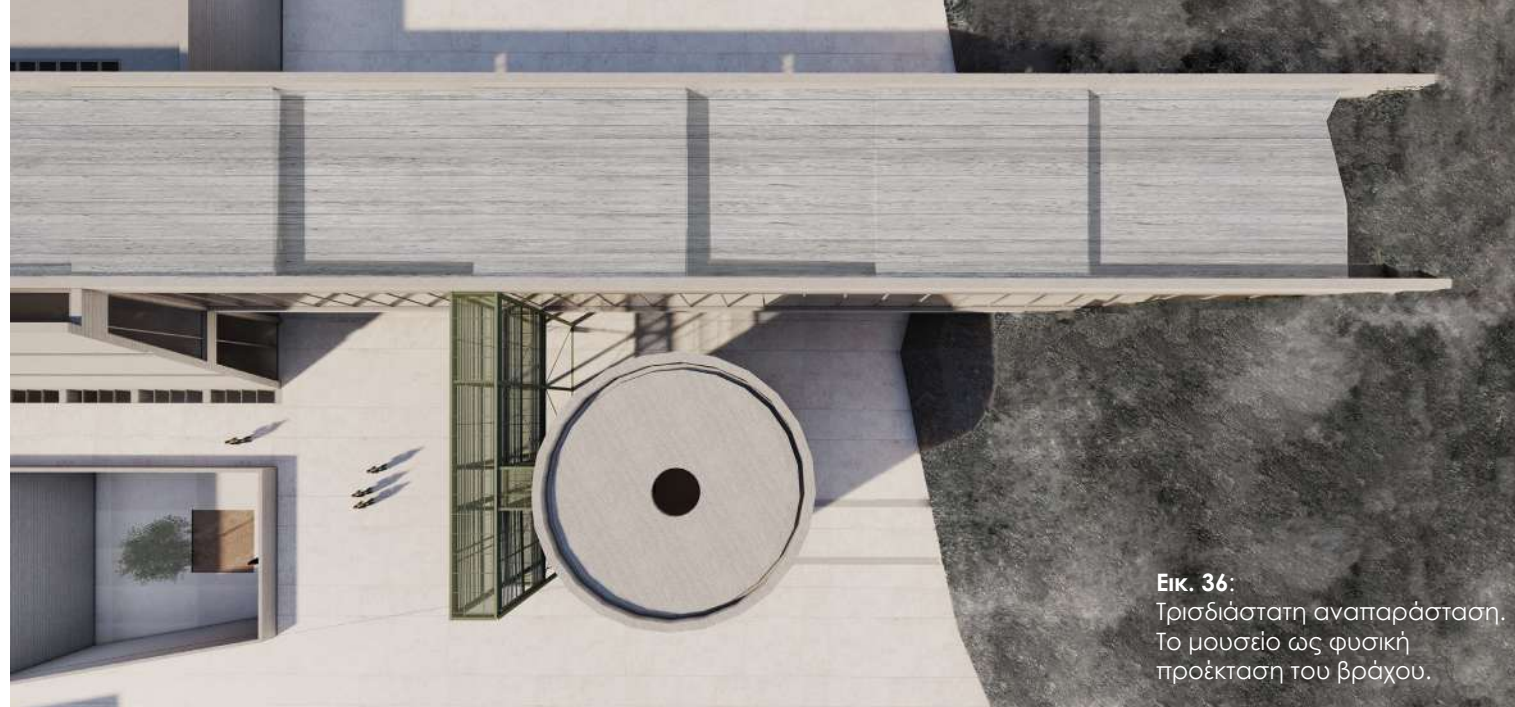

Κάτοψη Στάθμης + 5.00

Στον πάνω όροφο η διάρθρωση των αιθουσών είναι διαφορετική, καθώς τα εκθέματα βρίσκονται κεντρικά και ο επισκέπτης ακολουθεί μια πορεία γύρω από αυτά. Για την ανεμπόδιση είσοδο του φωτός καθ' όλη την διάρκεια της ημέρας η κατασκευαστική δομή του κτιρίου περιλαμβάνει τοιχεία που αναπτύσσονται κεντρικά και όχι στα άκρα, τα οποία χρησιμοποιούνται ως υπόβαθρο - φόντο για τα εκθέματα. Για τον απαραίτητο έλεγχο του φωτός επιλέγονται μεταλλικά σκίαστρα τα οποία έχουν την δυνατότητα μετακίνησης και έτσι δίνεται ευελιξία στην οργάνωση της έκθεσης. Κάθετη σύνδεση με τον υπόγειο χώρο του μουσείου αποτελεί η δεξαμενή του Βότρου, με την οποία ο επισκέπτης έχει την δυνατότητα να έρθει σε επαφή μέσω της μεταλλικής σκαλωσιάς. Στο σημείο αυτό, όπως και στο σημείο τομής των δύο κτιριακών όγκων, ο επισκέπτης έχει μια εποπτική θεώρηση του υπόγειου χώρου. Τρίτο και κυριότερο σημείο με τις υπόγειες εκθεσιακές αίθουσες, είναι το κεκλιμένο τοίχιο, μέσω του οποίου εκφράζεται όλη η εννοιολογική προσέγγιση της κεντρικής ιδέας. Μια λοξή γραμμή που ενώνει τον Πάνω με τον Κάτω Κόσμο.

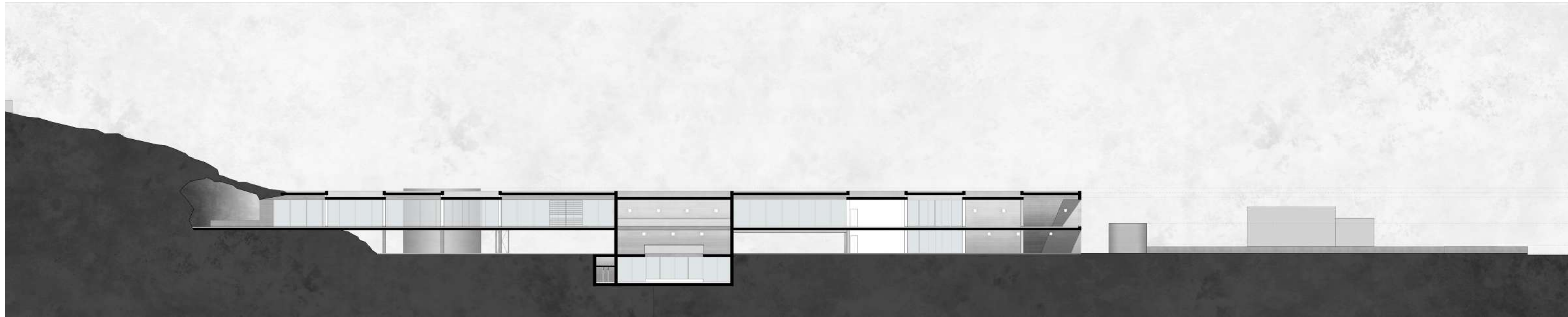
Εικ. 35:
Τρισδιάστατη αναπαράσταση
εσωτερικού χώρου Α ορόφου.
Το στοιχείο του κεκλιμένου τοιχείου

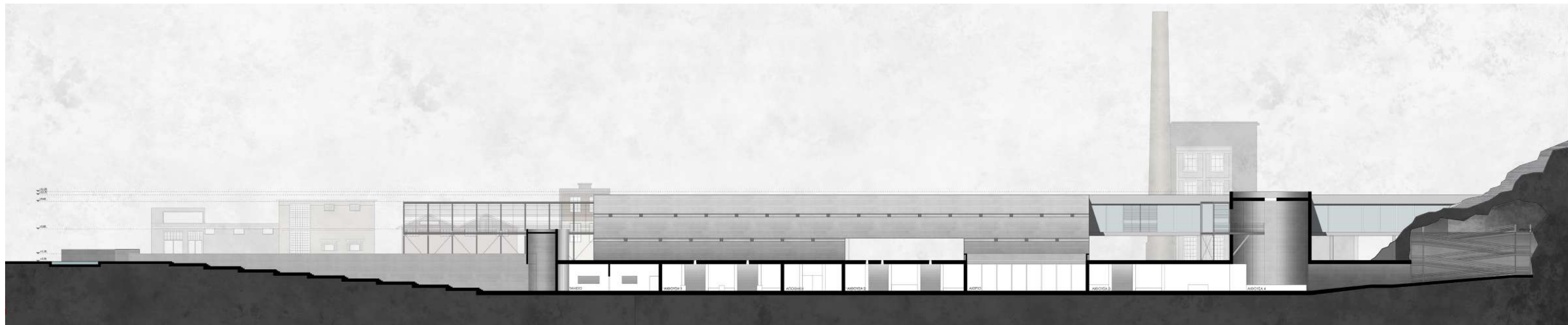
Εικ. 36:
Τρισδιάστατη αναπαράσταση.
Το μουσείο ως φυσική
προέκταση του βράχου.

Εικ. 37:
Τρισδιάστατη αναπαράσταση.
Η φωτεινή πορεία στον Α
όροφο του μουσείου

Σχ. 09, 10:
Τομές 5-5 & 1-1 του κτιρίου

Κάτοψη Στάθμης + 5.00

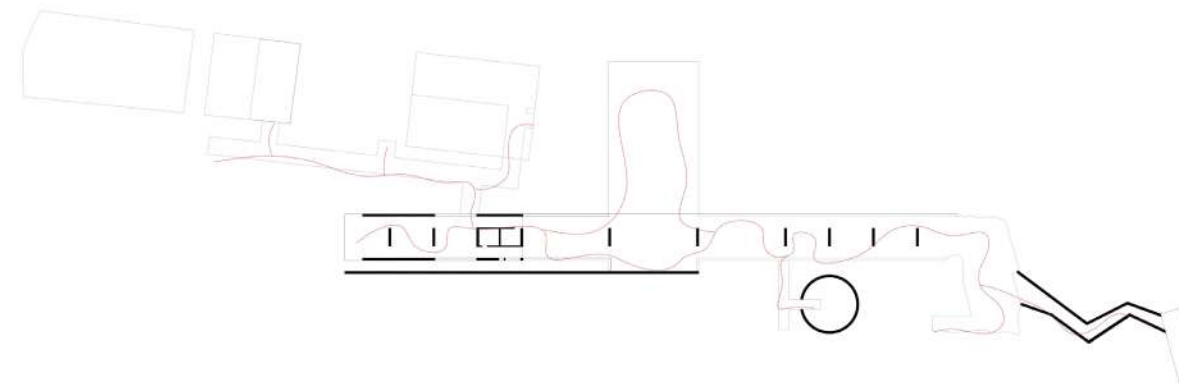
Τέλος, η διαδρομή αυτή καταλήγει σε έναν ημιυπαίθριο χώρο, που συνιστά το τέλος της διαδρομής, την εποπτεία. Ο επισκέπτης έχει βιώσει όλες τις μεταβάσεις της Ελευσίνας. Από την πόλη, στον αρχαίο κόσμο, στις βιομηχανικές εγκαταστάσεις και τέλος τη θάλασσα.

Ο όροφος της νέας κτιριακής μονάδας, με εμβαδό 2300 τ.μ. περίπου, περιλαμβάνει εκτός από τις αίθουσες εκθέσεων, χώρο αναψυκτηρίου και βοηθητικές λειτουργίες. Επιπλέον στο συγκεκριμένο επίπεδο γίνεται σύνδεση μέσω ενός τρισδιάστατου μεταλλικού κανάβου με τα υφιστάμενα κτίσματα στα οποία έχουν δοθεί λειτουργίες που σχετίζονται με την πόλη και την κοινότητα. Η συγκεκριμένη εγκατάσταση με την πολύ αυστηρή κατασκευαστική δομή, αποτελεί συνδυαστικό κρίκο μεταξύ του υπάρχοντος βιομηχανικού αποθέματος και της νέας μουσειακής υποδομής. Πέρα από την πρακτική σύνδεση των κτιρίων, η σκαλωσιά αυτή αποτελεί υποδοχέα μελλοντικών περιοδικών εκθέσεων και πολιτιστικών εκδηλώσεων σαν ένας ζωντανός φορέας μέσα στο μουσειακό συγκρότημα.

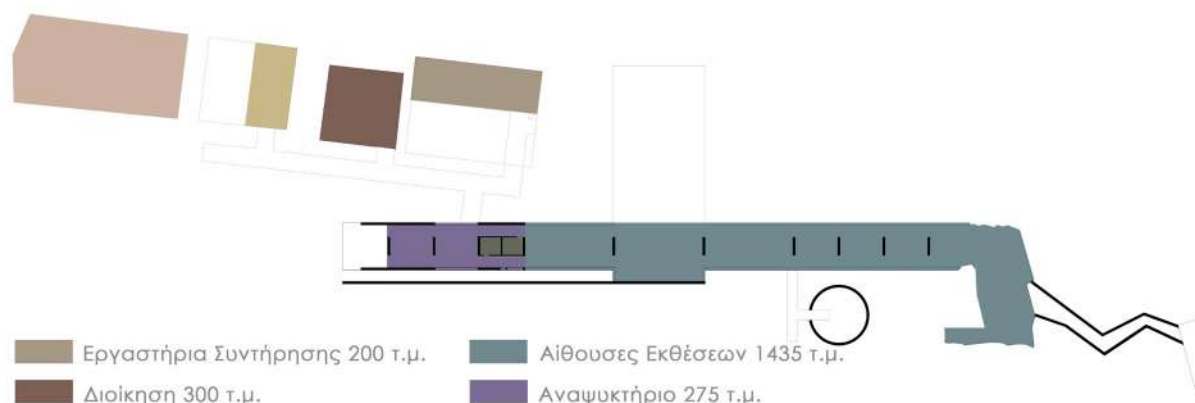

Εικ 38:
Εκθέματα Ά ορόφου

Διάγραμμα Κινήσεων

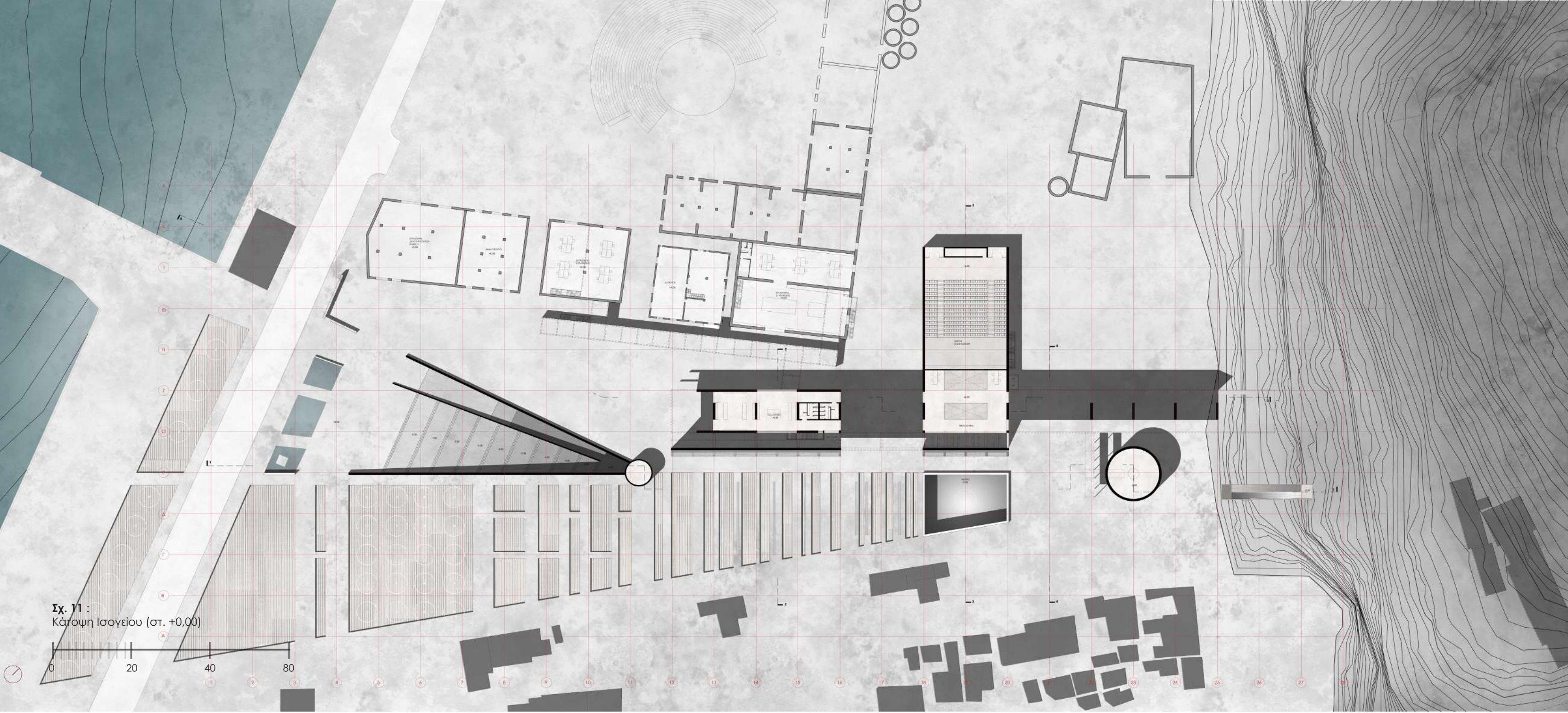

Οργανόγραμμα

- Εργαστήρια Συντήρησης 200 τ.μ.
- Διοίκηση 300 τ.μ.
- Εργαστήριο Κεραμικής 120 τ.μ.
- Εργαστήρια Τεχνών 450 τ.μ.
- Αίθουσες Εκθέσεων 1435 τ.μ.
- Αναψυκτήριο 275 τ.μ.
- Χώροι Υγιεινής 45 τ.μ.
- Κλιμακοστάσια 30 τ.μ.

Σχεδιάγραμμα 04, 05:
Διάγραμμα κινήσεων & Οργανόγραμμα λειτουργιών στον Ά όροφο

Σχ. 11 :
Κάρτη Ισογείου (στ. +0,00)

Περνώντας στο επίπεδο του ισόγειου επισημαίνεται η πρόθεση για έναν ισόγειο δημόσιο χώρο, στον οποίο θα παρεισφρύει η ίδια η ροή της πόλης. Μέσω περασμάτων τα οποία διακόπτουν τον συνεχόμενο κτιριακό όγκο, επιτυγχάνεται η απρόσκοπτη πορεία του επισκέπτη σε όλο τον περιβάλλοντα χώρο του συγκροτήματος του Ελαιουργείου και του Βότρυς, με σκοπο μια ενιαία πολιτιστική διαδρομή.

Μέσα στα πλαίσια της κοινοτικής λειτουργίας του συγκροτήματος επιλέγεται η επανάχρηση κτιρίων από το κτιριακό απόθεμα των πρώην βιομηχανιών. Τα κτίρια αυτά με την κομβική τους θέση μεταξύ του μουσείου, του διαμορφωμένου για τα Αισχύλεια χώρου και της θάλασσας, θα φιλοξενήσουν δραστηριότητες και εργαστήρια τα οποία σχετίζονται με πολιτιστικές λειτουργίες. Το ισόγειο της νέας κτιριακής μονάδας έχει την δυνατότητα να λειτουργεί αυτόνομα, στα πλαίσια του κοινωνικού χαρακτήρα που δίνεται στα υφιστάμενα κτίρια που επαναχρησιμοποιούνται, και στεγάζει αναψυκτήριο, βιβλιοθήκη και πωλητήριο ανοιχτά στο κοινό. Από το ισόγειο, επίσης, επιτυγχάνεται η είσοδος στον χώρο εκδηλώσεων.

Εικ. 39:
Τρισδιάστατη αναπαράσταση
περιβάλλοντα χώρου του
μουσείου. Συνδέσεις και
περάσματα

Κάτοψη Στάθμης + 0.00

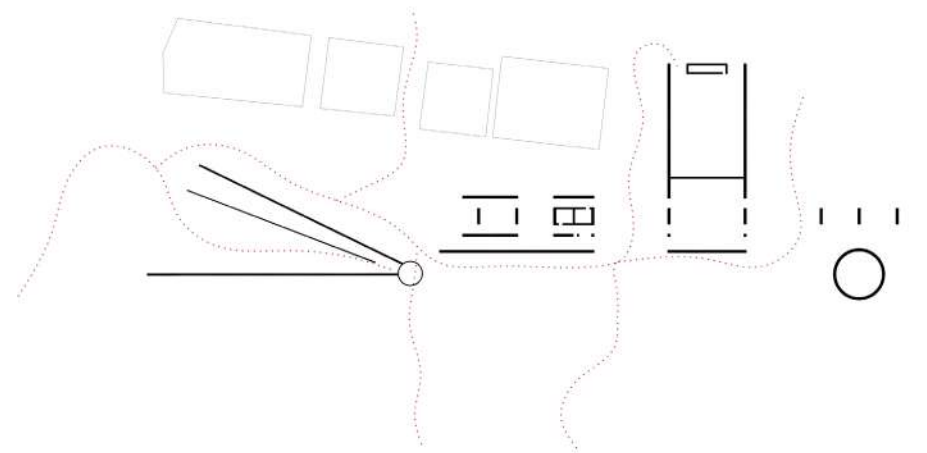
Οι χρήσεις που δίνονται στα υφιστάμενα κτίρια είναι διοικητικού χαρακτήρα (300τ.μ.) του ίδιου του μουσείου όσο και διαχείρισης των Αισχυλείων, και εργαστηριακού χαρακτήρα, όπως συντήρηση αρχαιοτήτων (600τ.μ.). Δίνονται επίσης λειτουργίες εκπαιδευτικές που απευθύνονται στο κοινό της Ελευσίνας, όπως εργαστήρια τεχνών και κεραμικής με στόχο την δημιουργία ενός ψηφιδωτού πολιτιστικών δραστηριοτήτων και ενός σύνθετου πολιτιστικού δικτύου.

Στόχος της μελέτης πέρα από τον σχεδιασμό του νέου μουσείου Ελευσίνας, ήταν η δημιουργία μιας ελεύθερης πλατείας ενός χώρου δοσμένου στο σύνολο των κατοίκων της πόλης. Ο χώρος που καταλάμβαναν τα βιομηχανικά κτίρια που απαλλοτριώθηκαν καλύπταν επιφάνεια περίπου 8000 τ.μ. Ενώ οι νέες κτιριακές μονάδες καλύπτουν επιφάνεια μόλις 1900 τ.μ. Τα υπολοιπούμενα 6000 τ.μ. είναι χώροι δραστηριοτήτων, ελεύθερου δημόσιου και πράσινου χώρου. Μια ανάσα για την περιοχή που η σφιχτή βιομηχανική δόμηση έχει αποκλείσει σχεδόν τις παραθαλάσσιες δραστηριότητες.

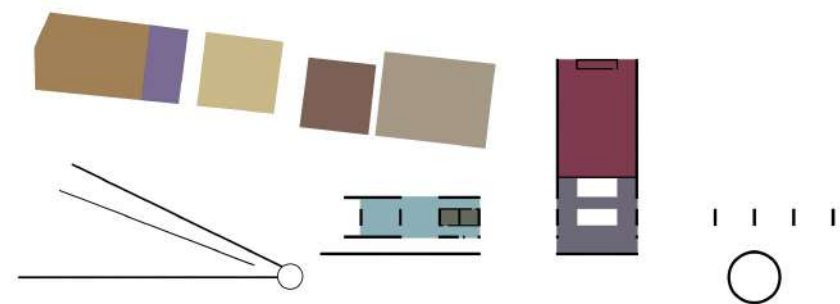

Εικ. 40:
Τρισδιάστατη αναπαράσταση
εσωτερικού χώρου ισόγειου

Διάγραμμα Κινήσεων

Οργανόγραμμα

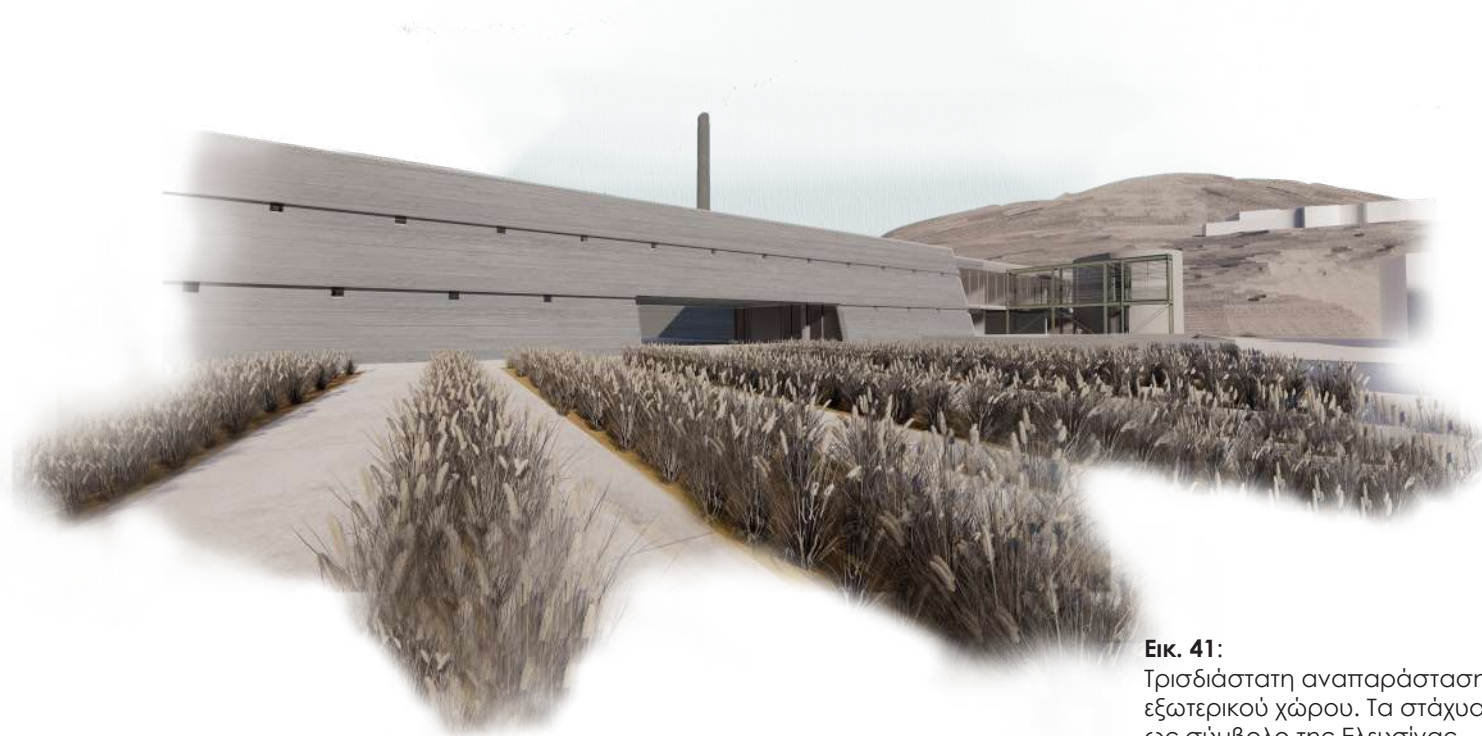

Εργαστήρια Συντήρησης 600 τ.μ.	Πωλητήριο 275 τ.μ.
Διοίκηση 300 τ.μ.	Αναψυκτήριο 185 τ.μ.
Εργαστήριο Κεραμικής 363 τ.μ.	Βιβλιοθήκη 305 τ.μ.
Εργαστήρια Τεχνών 535	Χώρος Εκδηλώσεων 620 τ.μ.

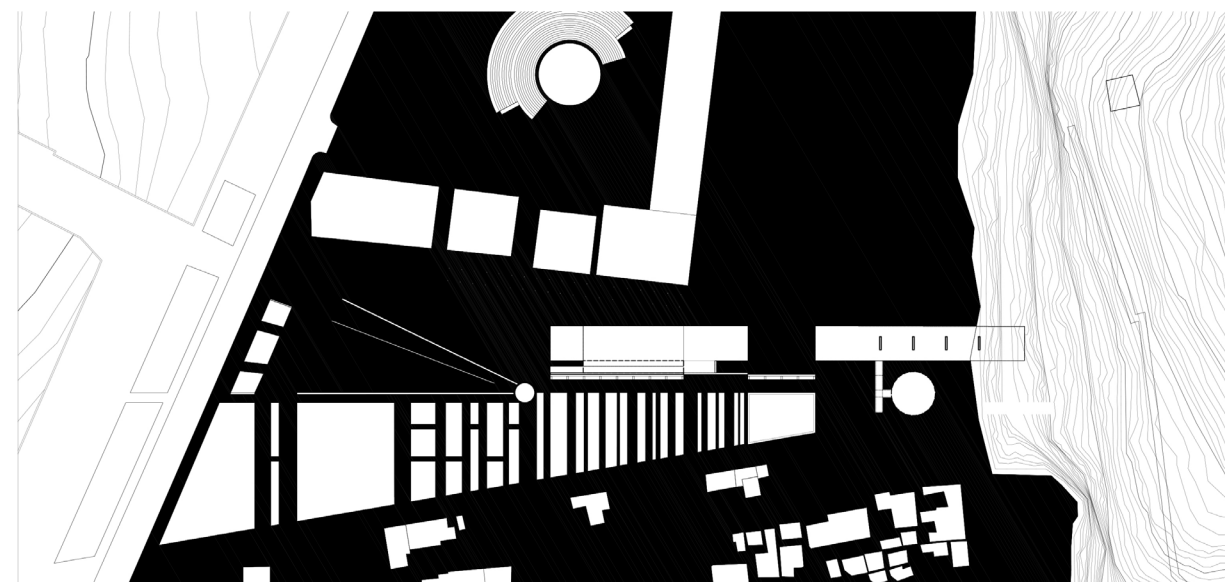
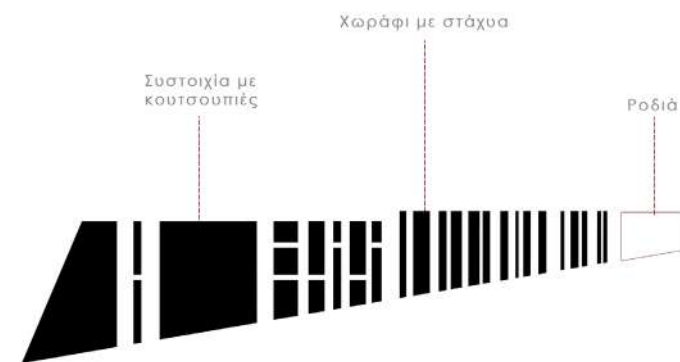
Σχεδιάγραμμα 06, 07:
Διάγραμμα κινήσεων &
Οργανόγραμμα
λειτουργιών στο ισόγειο

Βασικό κριτήριο της επιλογής της φύτευσης, αποτέλεσε η πρόθεση ο επισκέπτης να μπορεί να βιώσει την αλλαγή των εποχών. Επιλέγονται λοιπόν φυλλοβόλα δέντρα, οι κουτσουπιές, με σκοπό η εικόνα του δημόσιου χώρου του μουσείου να εναλλάσσεται ανάλογα με το αν είναι χειμώνας ή καλοκαίρι, μνεία στον θρήνο της θεάς Δήμητρας που όριζε την διαδοχή των εποχών.

Επίσης, επιλέγεται να φυτευτούν στάχια, το σύμβολο της πόλης που κατείχε διαχρονικά το μυστήριο της σποράς, δοσμένο από την θεά. Η χάραξη τους παίρνει την μορφή χωραφιού του οποίου οι αρώσεις οδηγούν μέχρι την θάλασσα.

Εικ. 41:
Τρισδιάστατη αναπαράσταση
εξωτερικού χώρου. Τα στάχια
ως σύμβολο της Ελευσίνας

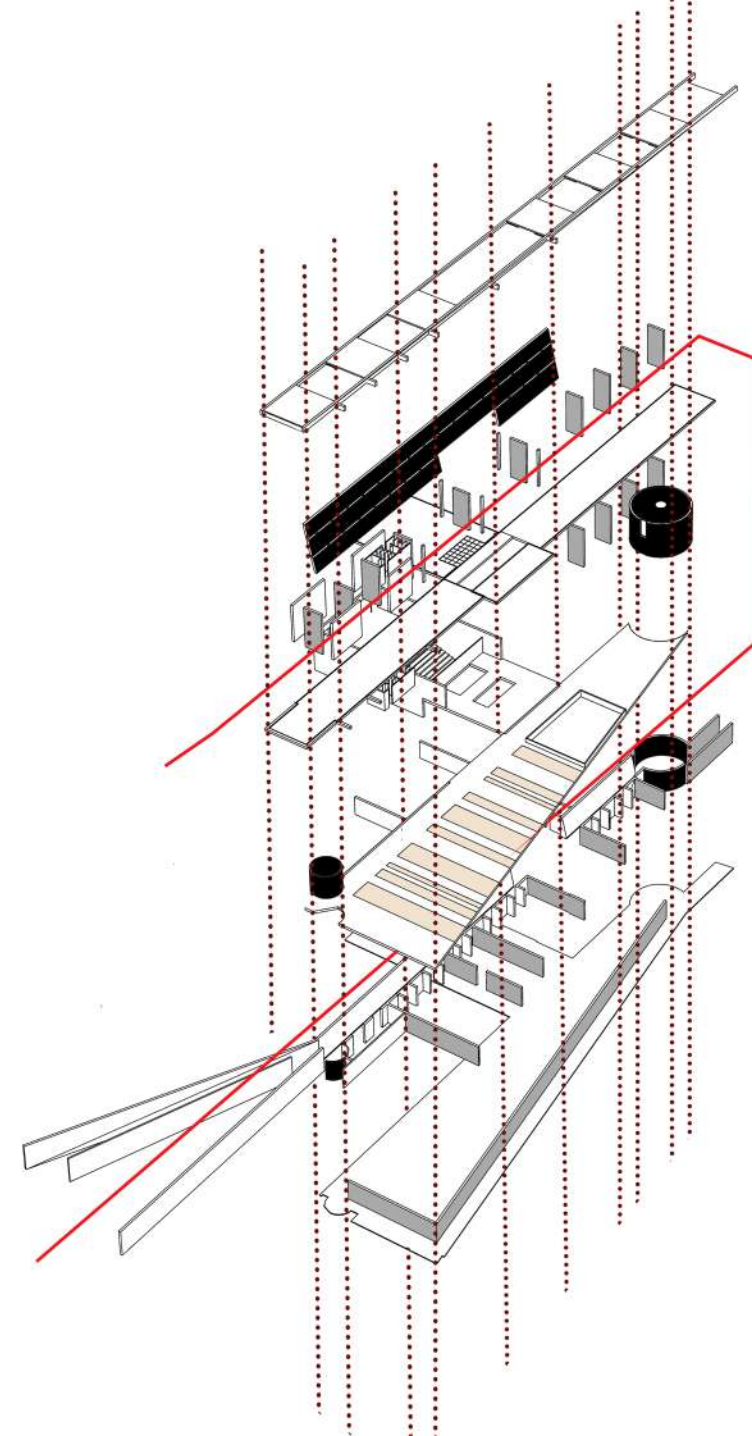

Σχεδιάγραμμα 08, 09:
Διάγραμμα φύτευσης
& διάγραμμα κενού και
πλήρους

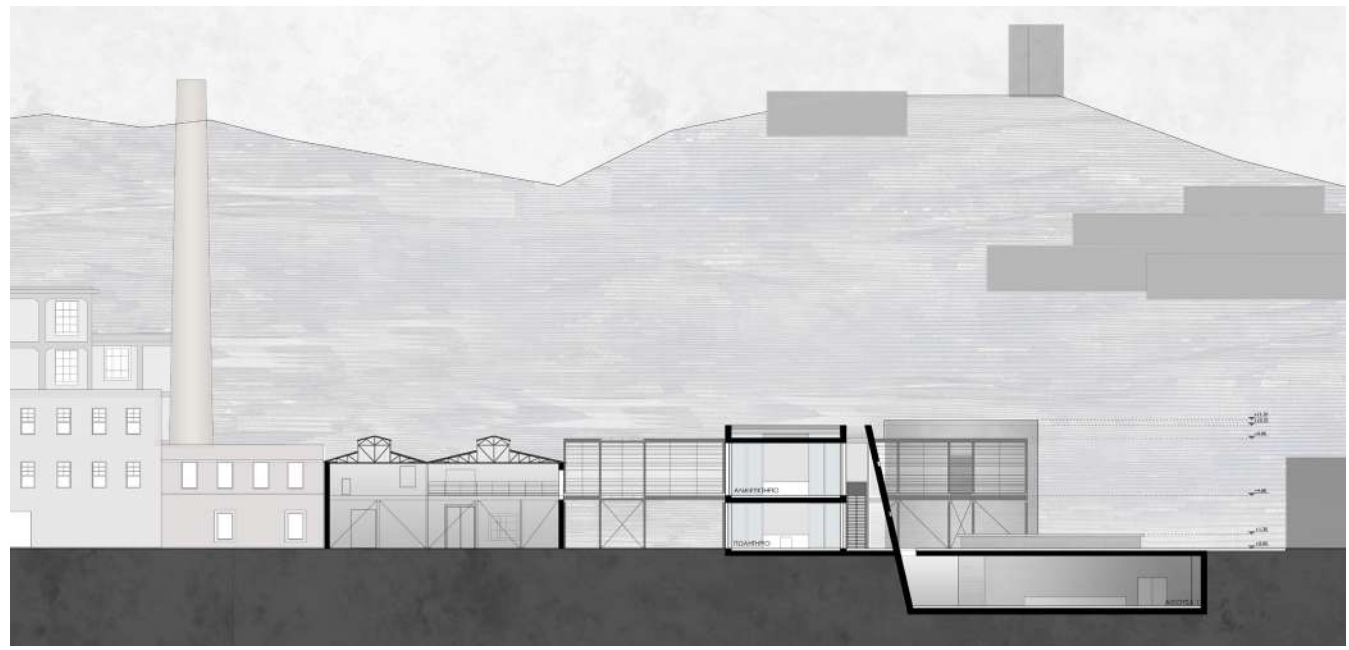
Κατασκευαστική Δομή

Η κατασκευαστική δομή του κτιρίου περιλαμβάνει τοιχία που βρίσκονται κεντρικά του κυρίως κτιρίου, και όχι πλευρικά, ακολουθώντας ένα κάναβο 10x10 μέτρων. Εκτείνονται κάθετα κατά μήκος του ισογείου και του ορόφου δίνοντας μια αίσθηση ελευθερίας κινήσεων γύρω τους. Οι δυο δεξαμενές λαμβάνουν υποστηρικτικό ρόλο στην κατασκευή ως υφιστάμενα κελύφη και προεκτείνονται στο υπόγειο. Ο κεκλιμένος τοίχος, εκτός από χαρακτηριστικό μορφολογικό στοιχείο της πρότασης, έχει εξέχοντα ρόλο ως προς την δομή, καθώς φέρει τα φορτία του ορόφου και συμβάλλει σημαντικά στην στατικότητα του κτιρίου. Οι πλάκες του μουσείου είναι δοκιδωτές για την βέλτιστη φέρουσα ικανότητα της κατασκευής και για την αποφυγή εμφανών δοκαριών στο εσωτερικό του κτιρίου. Η μεταλλική κατασκευή, συνδετικός κρίκος των κτιρίων, αποτελεί έναν τρισδιάστατο κάναβο που εκτείνεται σε δυο επίπεδα, διαστάσεων 5x5. Η σταθεροποίηση των μεταλλικών διατομών γίνεται με χιαστί συνδέσμους για την εξασφάλιση της πλευρικής ευστάθειας.

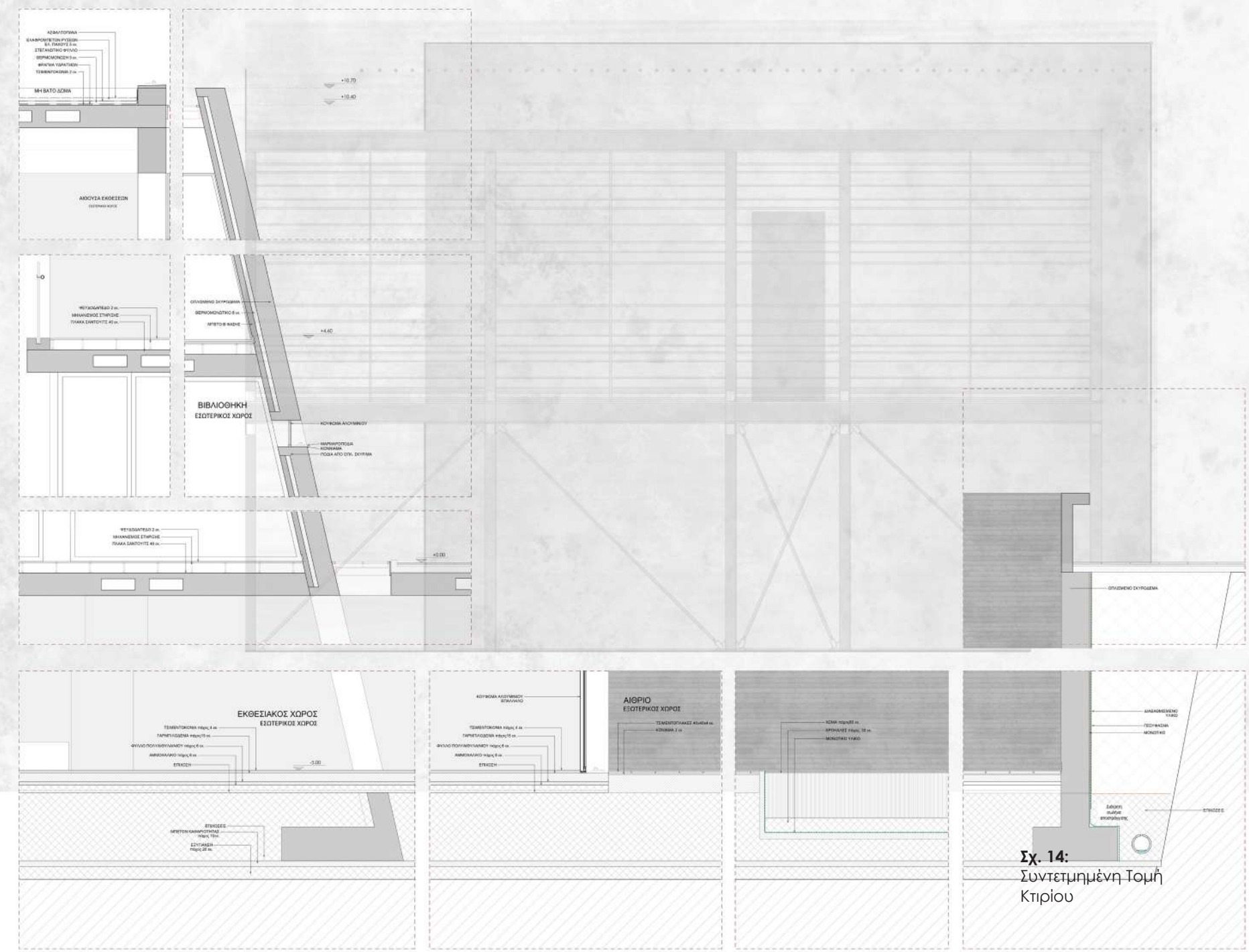
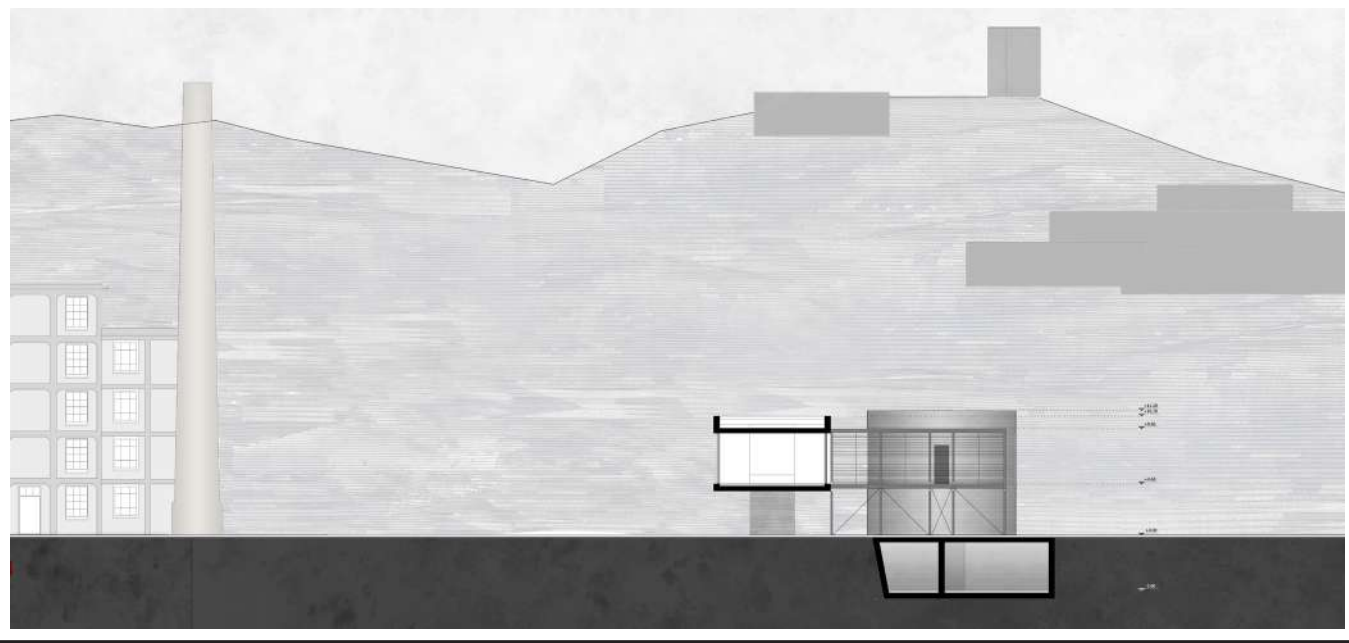
Τέλος, ο ίδιος ο βράχος αποτελεί μια σταθερά υποστήριξη του κτιρίου καθώς ένα μέρος του βρίσκεται στο εσωτερικό του.

Σχεδιάγραμμα 10:
Κατασκευαστική δομή
κτιρίου

Σχ.12, 13:
Τομή 2-2 & 4-4

Σχ. 14:
Συντετμημένη Τομή
Κτιρίου

Σχ.15, 16:
ΝΑ& ΒΔ Όψη

Εικ. 42:
Τρισδιάστατη αναπαράσταση
Συνολική Άποψη του μουσείου

Οι αντιθέσεις, οι συνεχείς μεταβάσεις συνθέτουν τον χαρακτήρα του τόπου της Ελευσίνας.

Από τον λόφο στη θάλασσα, από την αρχαιότητα στην βιομηχανία, από την σπηλιά στο φως.

Σκοπός αυτής της μέλετης είναι ο σχεδιασμός ενός μουσείου που θα εμπεριέχει όλες τις εκφάνσεις αυτής της πόλης με σημείο εκκίνησης την αρχαιότητα. Ένα ταξίδι που ξεκινά από το σκοτάδι και καταλήγει στο φως.

Ο νοητός άξονας που συνδέει όλα τα παραπάνω, μεταφράζεται σε πραγματική σύνδεση στο εδωτερικό του κτιρίου που ενώνει όλα τα επίπεδά του, ως σημείο τομής του παρελθόντος με το μέλλον.

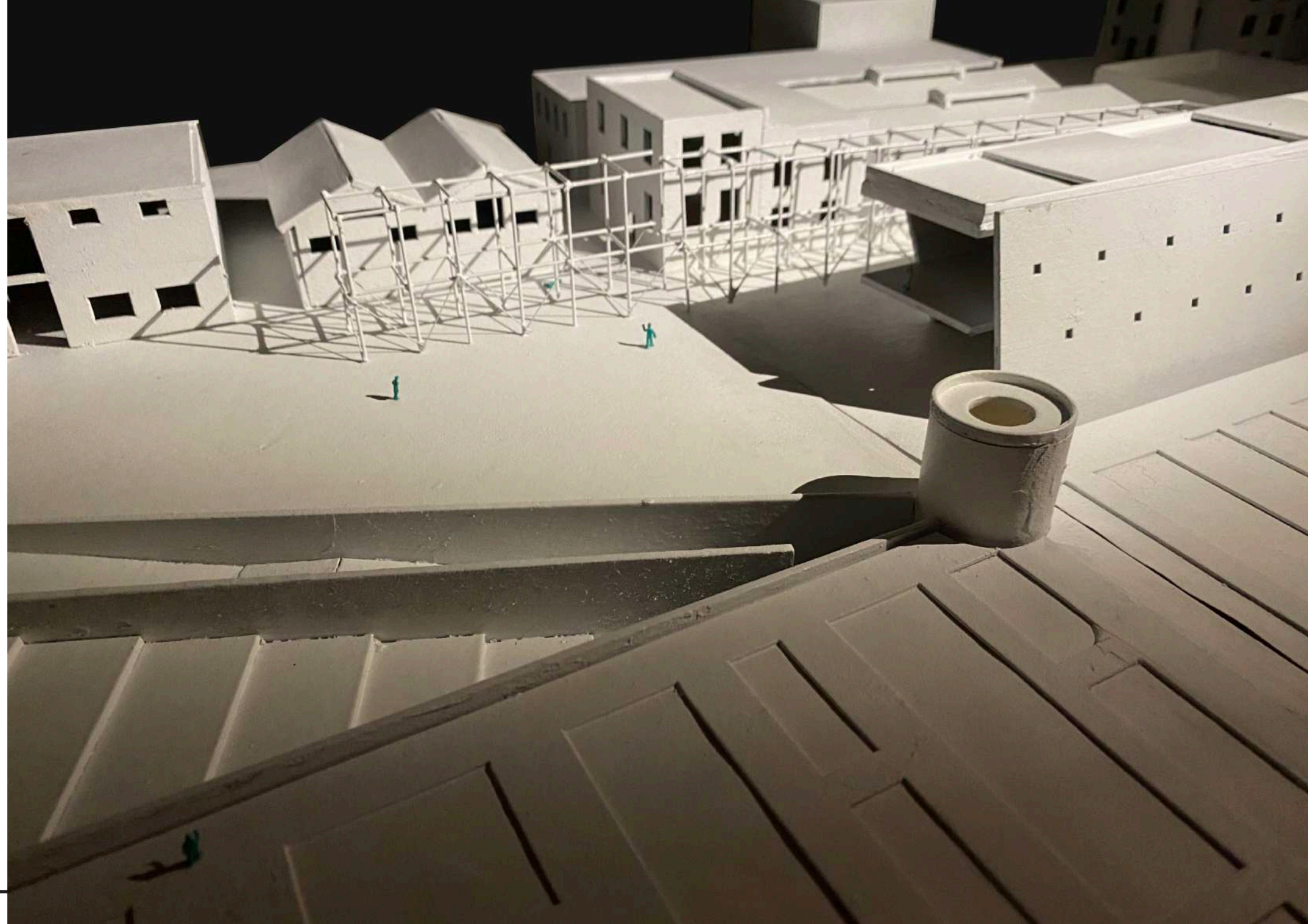
Μια άλλη κόρη, που άλλοτε υποβάσταζε τα Μικρά Προπύλαια και έγενεφε στους αρχαίους μύστες, τώρα βρίσκεται σε αυτό το σημείο και είναι έτοιμη να υποθεχτεί τους μύστες των Σύγχρονων Μυστηρίων.

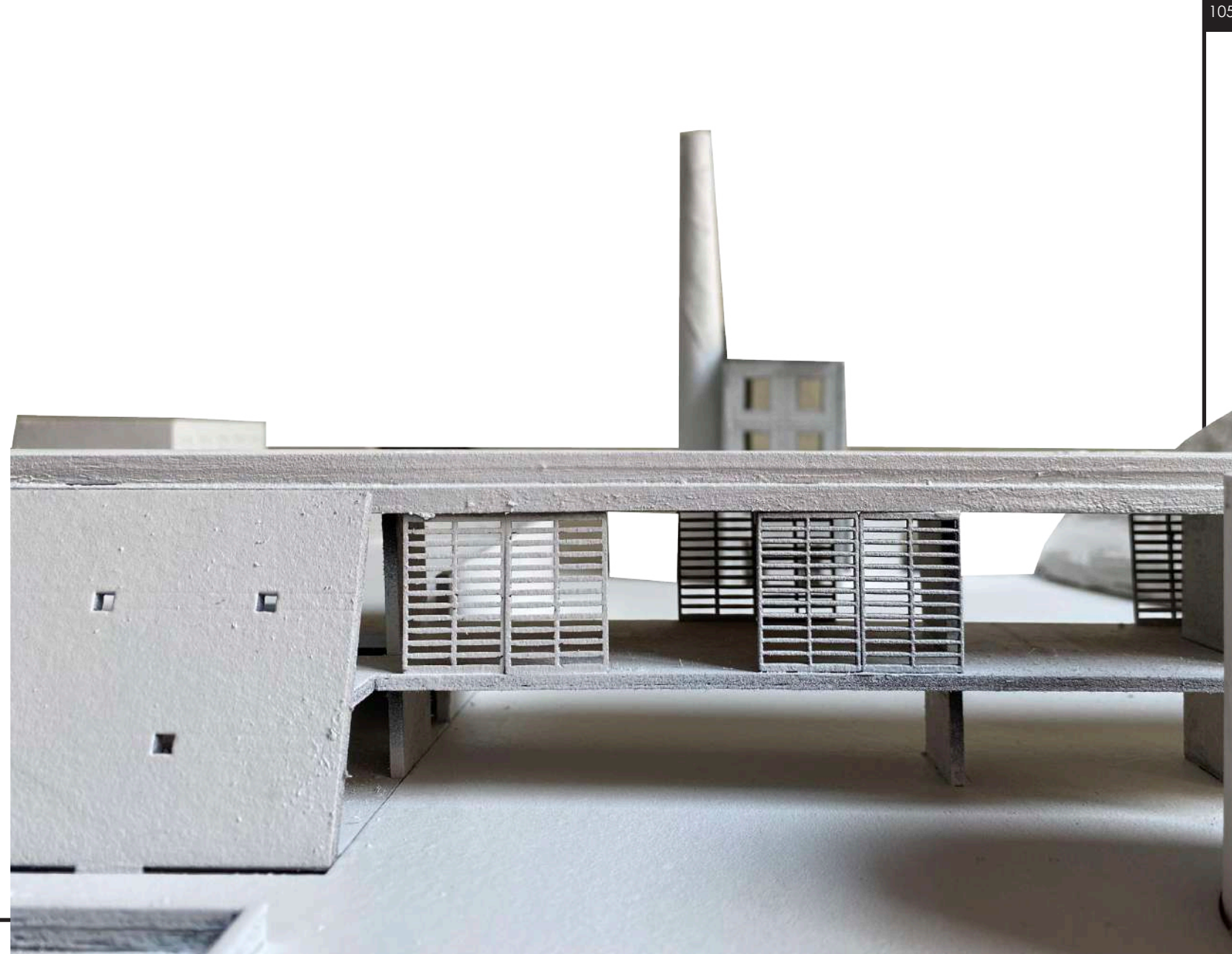
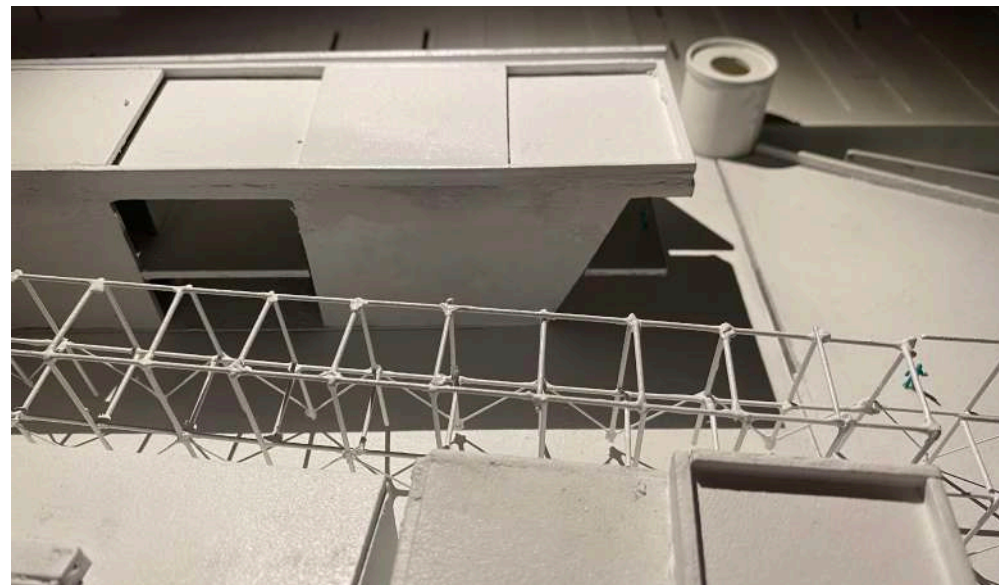
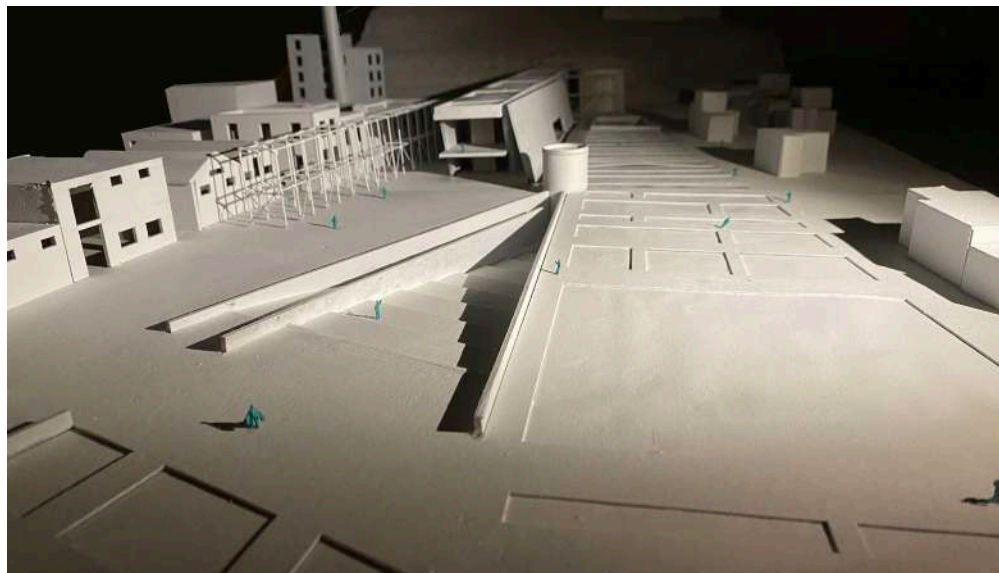
Υπό το άγρυπνο βλέμμα της Καρυάτιδας....

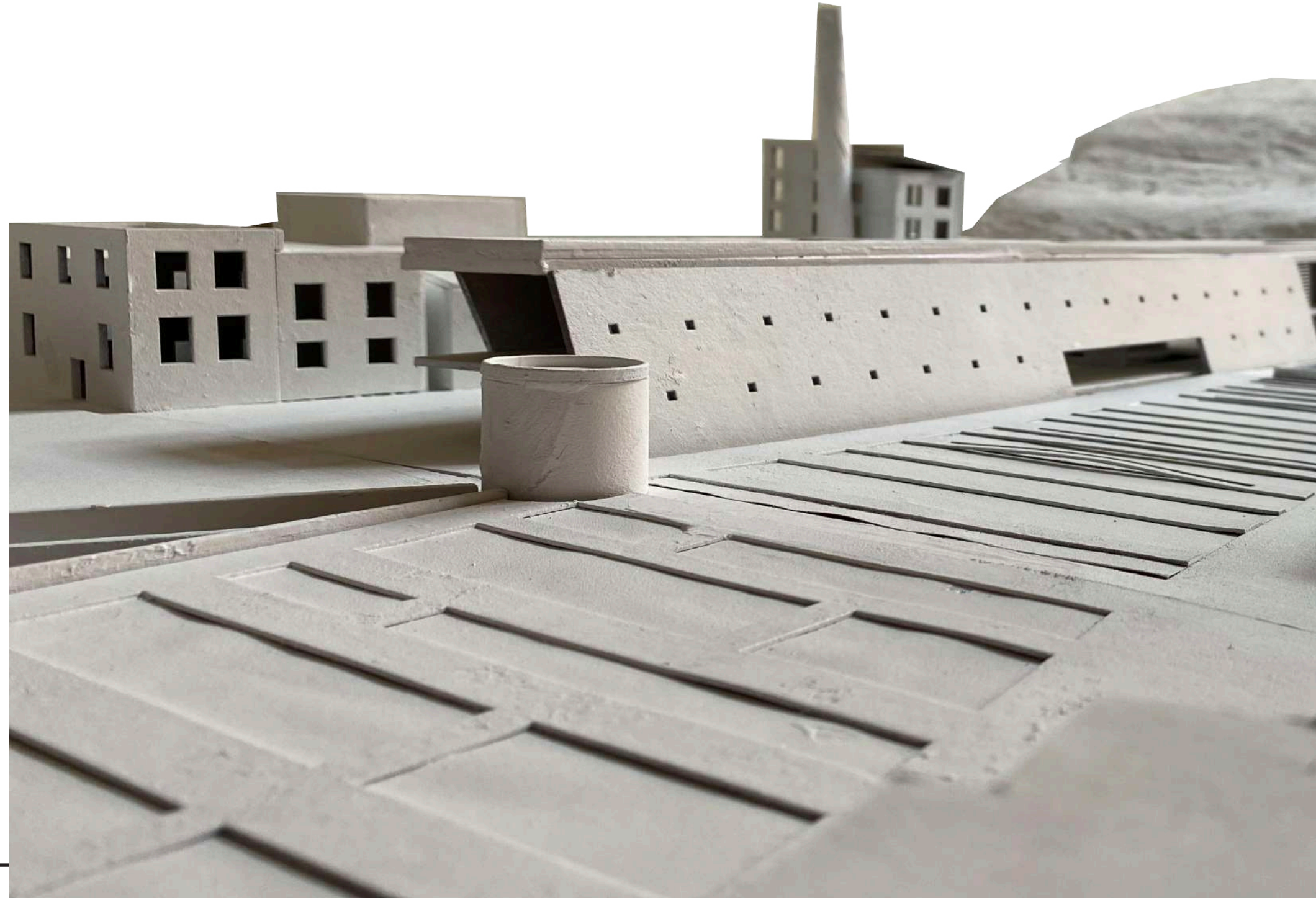
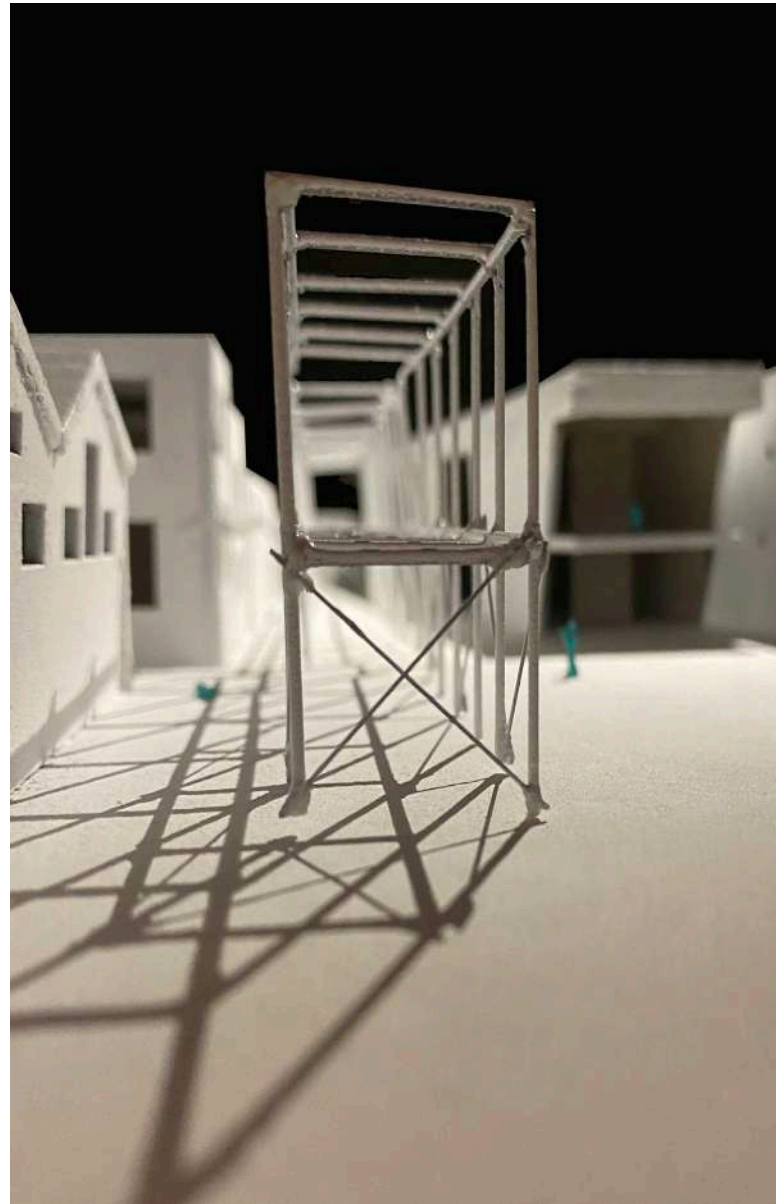

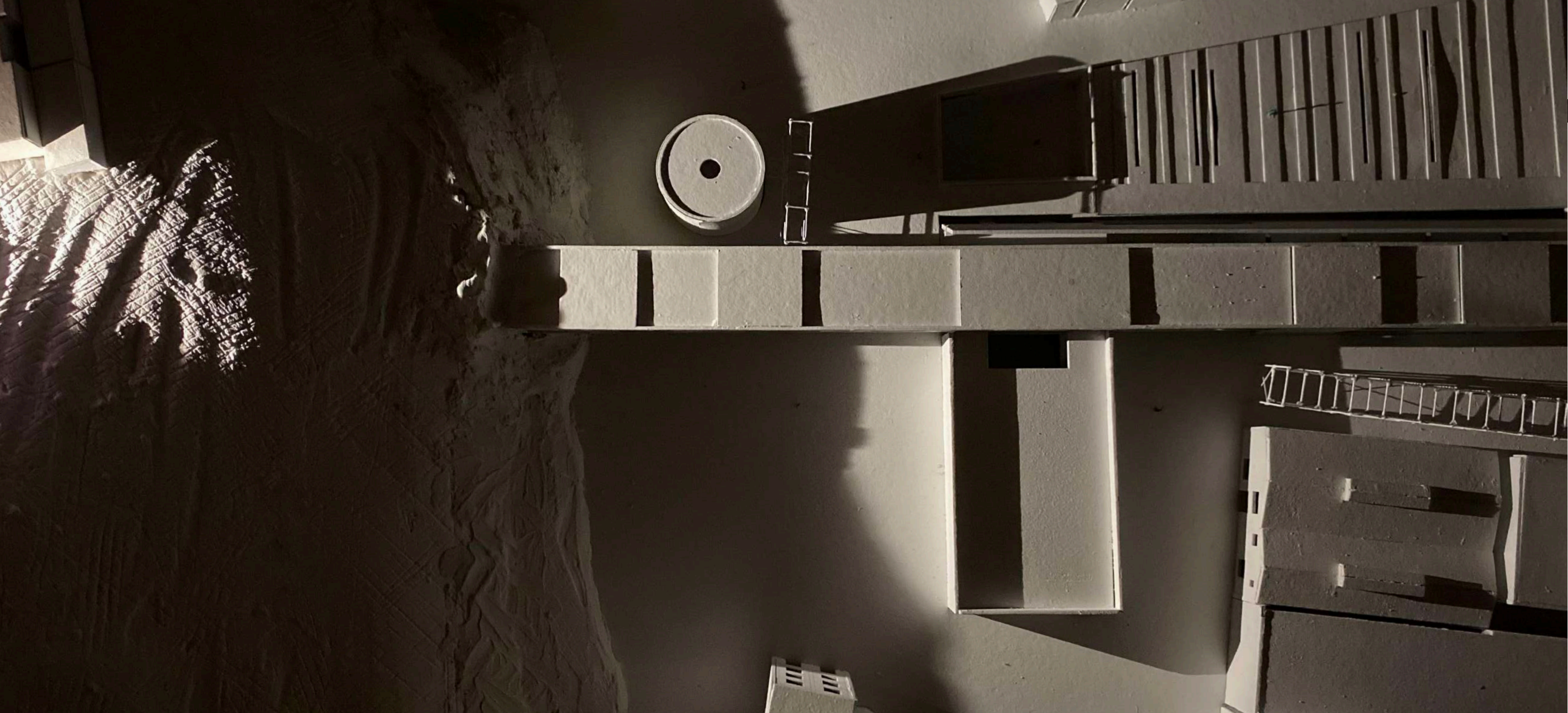
Εικ. 43:
Τρισδιάστατη αναπαράσταση.
Σημείο τομής υπογείου - ισογείου &
ορόφου. Το άγαλμα της Καρυάτιδας.

Μακέτες

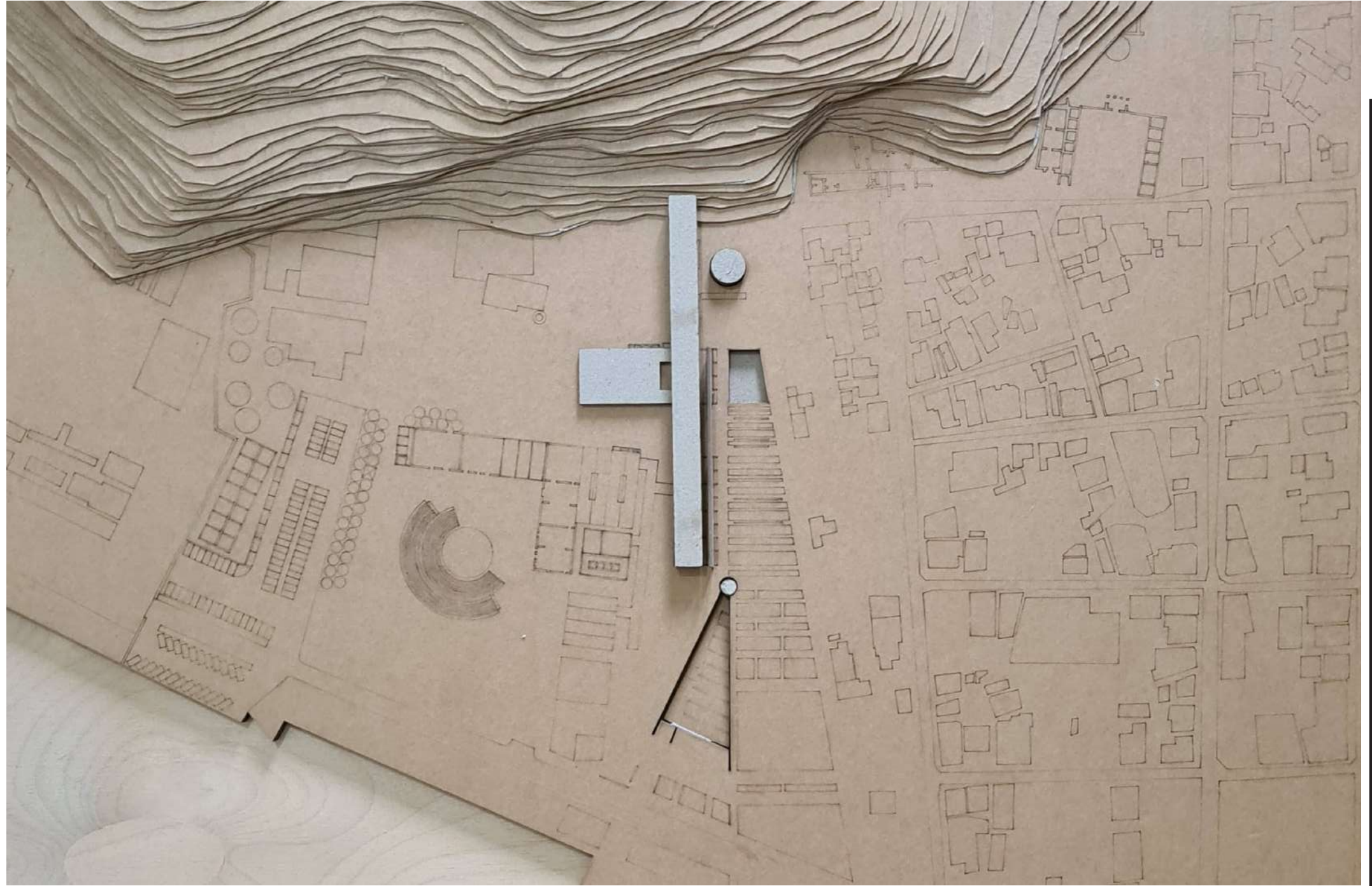

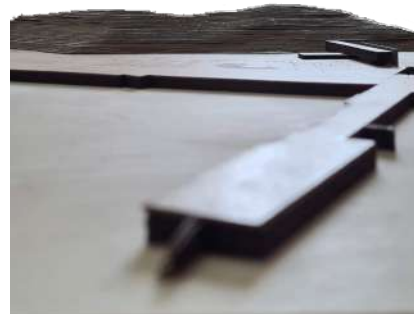

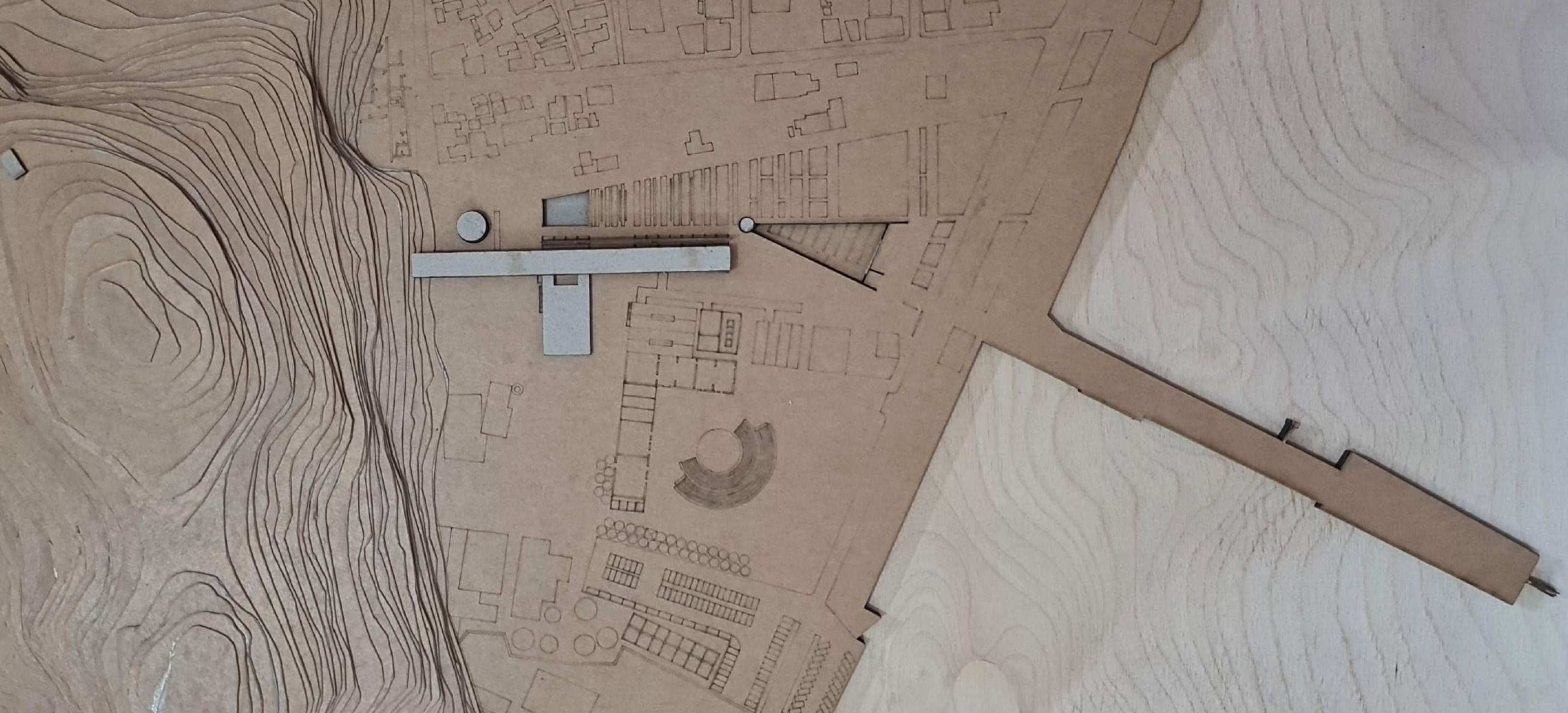

Παρουσίαση

Άγγελος Σικελιανός, 1968, Λυρικός Βίος 'Ε, Εκδόσεις 'Ικαρος

Καλλιόπη Παπαγγελή, 2002, Ελευσίνα, Ο αρχαιολογικός χώρος και το μουσείο, Εκδόσεις Όμιλος Λάτση

Καλλιόπη Παπαγγελή, Ελένη - Άννα Χλέπα, 2011, Οι μεταμορφώσεις του Ελευσινιακού τοπίου, Αρχαιότητες και Σύγχρονη πόλη, Ίδρυμα Παύλου και Αλεξάνδρας Κανελλόπουλου

Νίκος Μπελαβίλας, Τατιάνα Σαίτη, Καλλιόπη Ψαριώτη, 2011, Βιομηχανική Κληρονομιά στην Ελευσίνα και το Θριάσιο πεδίο, Πολιτιστικό ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς

Χρήστος Παπούλιας, 1999, Υπερτόπος, Δύο Αρχιτεκτονικές Μελέτες, Εκδόσεις Futura

Christian Norberg - Schulz, Το πνεύμα του τόπου, Για μια φαινομενολογία της Αρχιτεκτονικής, Πανεπιστημικές Εκδόσεις ΕΜΠ

C.G Jung - C. Kerényi, 2008, Η Επιστήμη της Μυθολογίας, Εκδόσεις Ιαμβλικός

Carl Kerényi, 2008, Έλευσις, Μυστήρια και Λατρεία, Εκδόσεις Ιαμβλικός

Εικόνες:

Οι εικόνες που χρησιμοποιήθηκαν στο παρόν τεύχος, ανήκουν σε προσωπικό αρχείο, είτε έχουν ως πηγή τον επίσημο ιστότοπο του Δήμου Ελευσίνας.

Ιστότοποι:

<https://www.elefsina.gr/>

<https://2023eleusis.eu/>

